

Slovenski čebelar

št. 9

letnik CXV – september 2013

ISSN 0350-4697

240 let
od smrti Antona Janše

140 let od ustanovitve
Kranjskega društva za umno čebelarstvo

115 let izhajanja glasila Slovenski čebelar

**Izdelava vložka za
preverjanje števila varoj v panju**

O novem Katastru čebelje paše

Problematika čebelarstva v Evropski uniji

KUHALNIK VOŠČIN
na plin pravokotni, nerjaveč
Art. 3300

AKCIJSKA CENA: 425,94 EUR, DDV vključen v ceno

- namenjen je topljenju starih voščin
- v perforirano košaro lahko naložimo do 23 AŽ in do 21 LR satnikov

TEHTNICA DIGITALNA
do 150 KG
Art. 7715

AKCIJSKA CENA: 136,40 EUR, DDV vključen v ceno

- obseg tehtanja: 500 g - 150 kg
- ločljivost: 100 g
- funkcija: tara
- tehtalna plošča: 38 x 31 cm
- priložene baterije in 9V adapter

POSODE ZA MED

- različnih velikosti in načinov zapiranja
- nerjaveča odtočna pipa zelo lepo odreže med
- dno varjeno brez notranjih robov

Z nerjavečo **MEŠALNO PALICO** lahko mešate sladkorno raztopino kar v točilu za med. Ustreza za premer soda 52 cm.

PITALNIKI ZA AŽ IN LR PANJE

POLNILNA NAPRAVA S KROŽNO MIZO MINI FI 65
Art. 7504

- možnost polnjenja vseh količin od 20 g do 5 kg
- vse kozarceve ne glede na velikost in obliko
- natančnost polnjenja: +/- 3 g

VELIKA PONUDBA MODELOV ZA VLIVANJE SVEČ

Hlapilnik **NASSENHEIDER** je razvit za kontinuirano izhlapevanje mravljične kisline za zatiranje varoe. Uporablja se lahko za vse tipe panjev in neodvisno od zunanje temperature.

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico **4 % popusta.**

Slike so simbolične. Priznajemo si pravico do sprememb in tehničnih izboljšav.

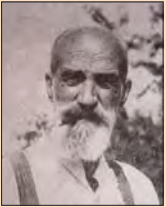

UVODNIK

Spoštovani čebelarji in čebelarke!

V Rokopisni zbirki Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani hranijo izvod Slovenskega čebelarja, št. 5/6, iz leta 1943, ki je bil cenzuriran (sig.: Ms 1391; cenzurirano gradivo 1941–1945; I. 5 Periodika). Ob cenzuri je bila med drugim zavržena objava članka »Za našo čebelarstvo bodočnost« izpod peresa takratnega urednika Avgusta Bukovca. Ker je sestavek aktualen še zdaj in ker želimo po 70 letih popraviti krivico ter spoznati napredno razmišljanje za slovensko čebelarstvo zaslužnega in priznanega čebelarja, ga v nadaljevanju objavljamo v celoti.

prof. dr. Šalehar Andrej, zaslužni profesor

Po končani vojni bomo stali pred velikimi in nujnimi nalogami: obnoviti vse, kar je vojna uničila, oživeti, kar je zaradi vojnih razmer prenehalo z delovanjem in poživiti gospodarsko življenje sploh. Ker prinaša vsaka vojna velike socialne, gospodarske in tudi politične spremembe, je samo ob sebi umevno, da rane, ki jih prizadene človeštvu, ne bo mogoče kar na mah zaceliti in brez posebnih žrtev. Čaka nas mnogo trdega dela, velikih naporov in dosti odrekovanja, če bomo hoteli naše socialno in gospodarsko življenje v kratkih letih vidno izboljšati, da ne rečem normalizirati.

Pri vsem tem imam v mislih zlasti naš kmečki stan oziroma kmetijske panoge, med katero spada tudi čebelarstvo, ki je bilo v naši pokrajini že doslej zaradi bojnih razmer močno prizadeto. Mnogo lepih čebelnjakov in cvetočih čebelarstev je že propadlo in kakor kaže, nismo še na koncu dneva. Zaradi smrti ali odsotnosti čebelarjev se bo število panjev še bolj skrčilo. Zavržljivo pomanjkanje zasilnega krmila bo še marsikaka čebelja družina propadla. Mnogo čebelarjev bo, hočeš nočeš, moralo število plemenjakov znižati do skrajne meje, ker jih ob slabi letini ne bodo mogli pri življenju ohraniti. Izseljeni del Kočevskega je že sedaj skoraj brez čebel. Posledice čezmernega znižanja čebel pa lahko postanejo za naše kmetijstvo usodne. Zlasti pridelek sadja, ajde in še mnogih drugih kulturnih rastlin bi bil resno ogrožen in bi padel na minimum. Dandanes točno vemo, kako velikansko in važno poslanstvo je odmerjeno ravno čebeli v naravi pri opravevanju rastlin in da je ravno zaradi tega treba dosti čebel tudi v krajih, ki so za čebelarstvo več ali manj neugodni, nerentabilni, v krajih, kjer je mogoče čebelarju obstati le, če čebele prevažajo s pašo na pašo.

Fotografija na naslovnici: Čebela nabira medicino in cvetni prah na cvetu jesenske astre (*Aster novi-belgii*).

Foto: Ana Skobe

UVODNIK

Avgust Bukovec 269

OHRANIMO ČEBELE 271

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Tanja Magdič: Kakovost ali cena? 272

Dr. Peter Kozmus: Problematika čebelarstva v Evropski uniji 274

Mag. Živan Veselič, Mag. Rok Pisek in Jure Justinek:

O novem Katastru čebelje paše 276

Franc Šivic in Tone Žakelj: Novice iz sveta 280

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Milan Škrlič:

Izdelava vložka za preverjanje števila varov v panju 282

S KNJIŽNE POLICE

Milan Meglič:

Vlado Pušnik: Čebelarji priročnik za začetnike 283

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Franc Podržnik: Čebelarjeva opravila v septembru 284

VETERINARSKI NASVETI

Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.:

Veterinarski nasveti za september 287

MLADI ČEBELARJI 288

DOGODKI IN OBVESTILA 289

OBVESTILA ČZS 294

MALI OGLASI 302

OSMRTNICE 304

INDEX

EDITORIAL

Avgust Bukovec 269

SAVE THE BEES 271

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Tanja Magdič: Quality or Price? 272

Peter Kozmus, DSc: Problems of Beekeeping in the European Union 274

Živan Veselič, MSc, Rok Pisek, MSc in Jure Justinek: About the New Cadastre of Bee Pasture 276

Franc Šivic and Tone Žakelj: World News 280

PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE

Milan Škrlič: The Production of Varroa Floor With an Insert for Checking the Number of Varroa Mites in the Beehive 282

OFF THE BOOKSHELF

Milan Meglič:

Vlado Pušnik: Beekeeping Manual for Beginners 283

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Franc Podržnik: Beekeeper's Chores in September 284

VETERINARY ADVICE

Anita Vraničar Novak, DVM: Veterinary Advice for September 287

YOUNG BEEKEEPERS 288

NEWS AND EVENTS 289

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 294

SMALL ADS 302

OBITUARIES 304

Vojna pa ni prizadela samo čebelarstvo kot tako, marveč tudi našo čebelarstvo organizacijo, zlasti podeželsko. Delovanje osrednjega društva je skrčeno na majhen krog, njegove vezi s podružnicami so močno zrahljane ali pa celo popolnoma pretrgane. Društvena čebelarna pri najboljši volji ne more več v zadostni meri vršiti svoje pomembne naloge.

Na še delo za izobrazbo čebelarjev je popolnoma zaspalo in ni pričakovati, da bi se razmere v kratkem času toliko izpremenile, da bi mogli zopet začeti s poučnimi sestanki, predavanji in tečajji. Na vse to smemo računati šele po končani vojni.

Omenil sem že, da nam po vojni ne bodo pečeni golobi začeli leteti v usta. Posledice prve svetovne vojne so starejšemu čebelarstvu pokolenju še v živem spominu. Vemo, da bo borba za obstanek po sem svetu huda in da bo kritično dobo prestal le tisti, ki bo skromnejši, marljivější in spretnější v izrabi razpoložljivih in dosegljivih sredstev. Dohodki bodo padli, stroški se večali. Ne gre drugače v dobi obnove! Zato bo žel uspehe najprej tisti, ki bo znal delo in prizadevanje prilagoditi razmeram in potrebam časa in ki bo znal varčivo ter umno ravnati s časom, delom in sredstvi. Sila nas bo primorala k skromnosti in iznajdljivosti. Skrb za vsakdanji kruh nam bo velevala, da bomo poizkušali doseči iste ali pa še večje čebelarke uspehe na preprostejši način in z enostavnejšimi pripomočki kakor v »normalnih« časih. Saj je to v sodobnem človeku globoko ukoreninjeno in je ta težnja dobivala v industriji in kmetijstvu že pred vojno čim dalje večji pomen ter rodila tudi velike uspehe, o kakršnih se našim prednikom niti sanjalo ni.

Živimo pa v dobi, ko posameznik za gospodarski napredek zelo malo ali celo nič ne pomeni. Tega se sodobni rod živo zaveda. Zato se združujemo, da pod vodstvom dobrih strokovnjakov in svetovalcev ter na podlagi dobro premišljenih načrtov, pridejo do veljave napor posameznikov, da so na ta način noben trud ne izgubi in dosežemo lahko uspehe, ki bi jih posameznik tudi v najboljšem primeru doseči ne mogel.

Tega načina dela – z združenimi močmi in po načrtu – se bomo morali poslužiti tudi pri obnovi čebelarstva po vojni. Smo v zavidljivem položaju, da že stoji za nami močna strokovna organizacija, ki nas bo pri delu vodila in skrbelo, da bomo kritično dobo lahko uspešno prebrodili. Gre le še za načrt, ki naj bi bil hrbtnica vsemu našemu

prizadevanju, zvezda vodnica, ki naj ščasoma pripelje naše čebelarstvo do tiste višine, o kateri vedno sanjamo in si jo od srca želimo v čast domovine in v korist njenega kmetijstva.

Že pred leti sem nekoč kramljal v SČ o čebelarstem delavnem načrtu za naše kraje. Takrat so ostale moje besede brez odmeva. Sedaj pa je napočil čas, ko ne bomo smeli s sestavo načrt odlašati. Ob sklepu miru že moramo točno vedeti, katerega dela, na kakšen način in kod vse se ga moramo najprvo lotiti, katere moči nameravamo k delu pritegniti, kakšni pripomočki in v koliki meri utegnemo biti za to na razpolago i. dr. Načrt nam bo omogočil sistematično in smotno delovanje, obenem nam bo kažipot, da ne zaidemo v kakšno zagato in ne napravimo nepopravljivih napak. Tudi nam bo najboljši porok, da se ne bomo ukvarjali z neplodnim delom ter trtili moči za brezpomembne zadeve. Skratka: bo naša velika stvar, za katere bo vredno z vneto in požrtvovalnostjo delati – vsi brez izjeme in vsak po svoji najboljši moči. Geslo načrta pa bodi »Vsi za vse!«

Da si bomo pri sestavi načrta bolj na jasnem glede ogrođa, nameravam v vrsti člankov podati nekaj svojih misli, ki bi jih morebiti kazalo uvaževati. S tem nameravam olajšati delo tistim, ki bodo načrt sestavljali. Zavedam pa se svojih skromnih moči in se bojim, da ne bom vseh žebļjev zadel na glavo. Tolažim se s tem, da je v odboru osrednjega društva dovolj razboritih glav, ki bodo znale ločiti pleve od zrna. Pa tudi ostale čebelarje prisrčno vabim, da se živahno udeležijo predpriprav za sestavo načrta. Več glav več ve! Zavedajmo se, da nobeno človeško delo ni popolno. Zato mora biti vsak načrt delo sporazuma med vsemi činitelji, s katerimi je treba pri izvedbi računati.

In še eno željo naj na koncu izrazim: načrt naj bo zares stvaren in naj vsebuje samo dosegljive smotre in njegov razvoj v bodočnosti. Povojna doba utegne imeti preresen obraz in ne bomo utegnili klatiti zvezd z neba.

Pri delu se pa ravnajmo po besedah, ki jih je napisal Irving Stone: »Delati moramo po najboljših ukazih svojega razuma, potem pa naj Bog presodi končno vrednost naših dejanj.«

Avgust Bukovec,
urednik Slovenskega čebelarja 1925–1944

Vir: Rokopisna zbirka NUK. Ms 1391; cenzurirano gradivo 1941–1945; l. 5 Periodika

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Žižki 93, 9232 Črenšovci

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652 ali 02/570 18 17 (zvečer)

Trije natečajji akcije Ohranimo čebele

ČZS, JSSČ z akcijo Ohranimo čebele ozavešča širšo javnost o pomembnosti čebel za naše življenje in okolje. Letos razpisujemo tri natečaje, in sicer:

1. Čebelam najbolj prijazna občina 2013;
2. Čebelam najbolj prijazno podjetje 2013;
3. Najlepši medoviti vrt 2013.

Z natečajema Čebelam najbolj prijazna občina in Čebelam najbolj prijazno podjetje želimo zavest o pomembnosti čebele razširiti v vse slovenske občine in vsa slovenska podjetja, saj prav lokalne družbene skupnosti in podjetja lahko na različne načine prispevajo k ohranitvi in zaščiti čebele, med drugim tudi s kakovostnimi informacijami svojih občanov oz. zaposlenih ter širše javnosti. Ob tej priložnosti pozivamo vse slovenske čebelarje, naj na akcijo Ohranimo čebele opozorijo domače občine in podjetja v svojem okolju ter jih spodbudijo k sodelovanju. Vse slovenske občine bodo o natečaju v prvem tednu septembra tudi pisno obveščene in pozvane, da k sodelovanju spodbudijo tudi lokalna podjetja.

Seznam vseh sodelujočih občin in podjetij, ki s svojimi dejavnostmi dokazujejo veliko mero skrbi za

naravno, čisto okolje tako za ljudi kot tudi za živali, sproti objavljamo na naši spletni strani. Občine tudi pozivamo, da na svoje javne površine, kot so parki in zelenice, sadijo samo avtohtone medovite rastline, tako da bodo čebele in drugi oprashačevalci imeli na voljo dodaten vir medičine in cvetnega prahu. Občine in podjetja naj svoje dejavnosti, povezane s skrbjo za zaščito in ohranjanje čebel, posredujejo na e-naslov: natasa.lilek@czs.si. Več informacij o akciji Ohranimo čebele kot tudi seznam občin in podjetij, ki so že vključena vanjo, najdete na spletni strani www.ohranimo-cebele.si.

Vabimo tudi k sodelovanju na natečaju Išcemo najlepši medoviti vrt 2013. Na natečaju lahko sodelujejo slovenske osnovne šole, na katerih delujejo čebelarski krožki. Tiste, ki se bodo odločile za sodelovanje, naj izpolnijo vlogo do 20. oktobra 2013 pošljejo na sedež ČZS. Strokovna komisija bo izbrala tri najlepše medovite vrtove. Dodatne informacije za izpolnitev vloge ter vlogo dobite na spletni strani www.ohranimo-cebele.si. Vabljeni k sodelovanju!

*Nataša Lilek,
svetovalka JSSČ*

Čebelarstva zveza Slovenije,
Javna svetovalna služba v čebelarstvu,
v sodelovanju s ČD Radovljica pripravljata

DAN MEDU V KULINARIKI

Sobota 21. 9. 2013, 10.-18. ure, Čebelarski center Gorenjske

Vabimo Vas, da spoznate načine uporabe medu v kulinariki.

PROGRAM:

10.00: Strokovno predavanje »Med ali sladkor«, v katerem bo **doc. dr. Jasna BERTONCELJ** z Biotehniške fakultete predstavila hranilno vrednost medu in sladkorja s poudarkom na prehranskih in funkcionalnih lastnostih medu.

11.00: Napitki z medom – **Predstavitve in delavnica mešanja pijač (»koktejlov«) z dodatkom medu** – **Edin HALAČEVIČ**, svetovni podprvak v mešanju pijač 2012.

12.00: Napitki z medom – **Postopek pridelave medenega piva in njegove značilnosti** – **Rok RUTAR** iz Pivovarstva RR.

16.00: Med z ameriškim slanimnikom in drugimi dodatki – **dr. Borut GOSAR**.

16.30: Kako kuhati z medom – predavanje priznanega kuharja »Chefa Uroša« iz Vile Podvina. Na predavanju vam bo Uroš odkril skrivnosti ustvarjanja jedi z medom in drugimi lokalnimi živili.

USTVARJALNE DELAVNICE ZA OTROKE

Poskrbljeno bo tudi za vaše najmlajše. Ti bodo na ustvarjalnih delavnicah lahko ustvarjali različne like iz čebeljega voska, risali panjske končnice, ustvarjali iz odpadnih materialov ali pobarvali pobarvanko. Ta dan bodo potekale tudi predstavitvene delavnice izdelave lecta in dražgoških kruhkov, kmečke žene pa bodo pripravile razstavo različnih jedi z medom, ki jih boste lahko tudi poizkusili.

FESTIVAL MEDU

Na Dan medu v kulinariki bo potekal tudi 2. festival medu, tako da boste na številnih stojnicah lahko kupili med in izdelke iz medu oz. druge čebelje pridelke. Na voljo bodo tudi medeno pivo in napitki z medom. **VABLJENI!**

Več na: www.czs.si in www.cricg.com

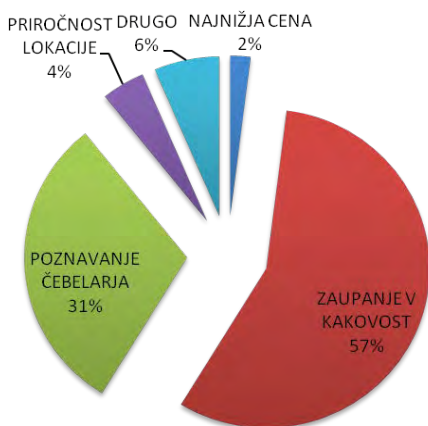

Kakovost ali cena?

Tanja Magdič*, tanja.magdic@czs.si

Ker skrb za zdravje in varstvo okolja dandanes postajata vse pomembnejša, so porabniki zaradi številnih afer, povezanih z odkritjem različnih škodljivih snovi v hrani, vse bolj nezaupljivi in previdni pri nakupih živil za prehrano. To se kaže predvsem v vse večjem povpraševanju po ekološko pridelanih živilih in živilih, vključenih v višje kakovostne sheme. Mateja Verhovec Kajtner je leta 2003 v svoji raziskavi ugotovila, da slovenski porabniki pri nakupu živilskih izdelkov na splošno najbolj upoštevajo njihovo kakovost in okus. Zaradi večje skrbi za zdravje se vse pogosteje odločajo za zdravstveno varne izdelke, ki so čim bolj naravni, neoporečni, pridelani na biološki način in ki vsebujejo čim manj aditivov. Cene izdelkov ter različni popusti pri odločanju slovenskih porabnikov za nakup niso zelo odločujoči, večjo pomembnost jim pripisujejo le porabniki z nižjimi dohodki na gospodinjstvo (M. V. Kajtner, 2003, str. 87).

Da cena pri odločitvah za nakup izdelkov višje kakovosti ni odločilnega pomena, potrjuje tudi anketa, ki jo izvajamo v okviru »medenega zajtrka«. Slovenski porabnik se za nakup pri čebelarju odloča predvsem zato, ker zaupa v kakovost medu in ker pozna čebelarja, le 2 odstotka vprašanih pa se za nakup odloča zaradi cene (Graf 1).

Graf 1: Kaj je poglobitveni razlog za nakup čebeljih pridelkov? Graf prikazuje rezultate ankete, izvedene leta 2010 v okviru dobrodelne akcije »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev«.

* Svetovalka JSSČ za ekonomiko

Kakovostne sheme, znak kakovosti ter varnosti živila in pridelka

Označba »višje kakovosti« je zagotovilo, da so živila in pridelki resnično varni in kakovostni ter pridelani in predelani na način, ki ustreza vsem veljavnim predpisom in standardom. V Sloveniji poznamo več shem kakovosti, te pa so lahko bodisi nacionalne bodisi evropske. Med nacionalne sheme kakovosti sodita integrirana pridelava in višja kakovost, med evropske sheme kakovosti pa sodijo zaščitena označba porekla, zaščitena geografska označba, zajamčena tradicionalna posebnost ter ekološka pridelava in predelava.

Pogoji in zahteve posameznih shem kakovosti so natančno opredeljeni v evropski in slovenski zakonodaji. Za uporabo zaščitnega znaka je treba pridobiti ustrezen certifikat Ministrstva za kmetijstvo in okolje. Živila in pridelki, ki po svojih lastnostih pozitivno odstopajo od enakovrstnih kmetijskih pridelkov, so vključeni v postopek neodvisne in nepristranske kontrole in certificiranja. Če izpolnjujejo pogoje pravilnikov, uredb in strogih standardov kakovosti, prejmejo označbo »višje kakovosti«, ta pa označuje kmetijski pridelek oz. živilo z izbranim zaščitnim imenom, ki je kontrolirane kakovosti.

Pri nas tudi na področju medu poznamo več zaščitnih proizvodov, in sicer Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo (SMGO), med z zaščitnim geografskim poreklom (Kočevski gozdni med in Kraški med), kar nekaj čebelarjev pa je za svoj med pridobilo tudi znak ekološke pridelave.

Prednosti kakovostnih shem: poudarek je na kakovosti in ne na količini, proizvodi, ki so vključeni v kakovostne sheme, dosegajo višjo ceno, na trgu so bolj konkurenčni in tudi bolj prepoznavni. Vzpostavljeni mehanizem nadzora kakovosti, ki ga izvaja certifikacijski organ, porabnikom zagotavlja stalno kakovost, zaradi enotnega označevanja (zaščitni znaki, znaki skupnosti, enotne navedbe) lahko kupec zaščitni izdelek/pridelek loči od preostalih, večje zaupanje strank v te izdelke/pridelke pa jim omogoča tudi boljšo izbiro.

Kako na nakup vpliva cena in kakšno ceno postaviti?

Zavedati se moramo, da na porabnikovo odločitev o nakupu vpliva kombinacija večjega števila de-

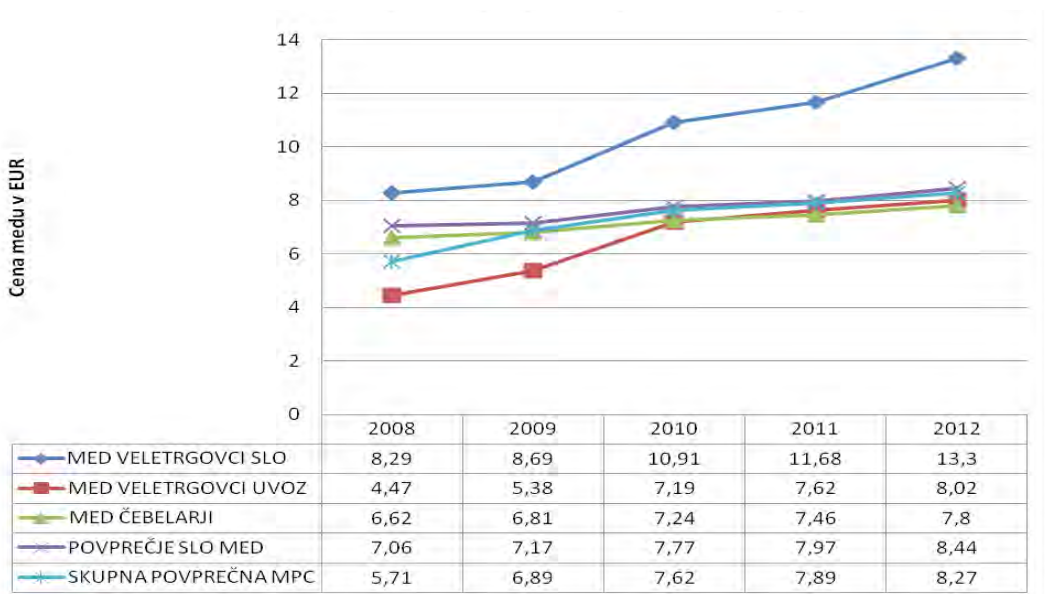
javnikov, med drugimi seveda tudi cena. Kateri so ti dejavniki, je odvisno od vrste izdelka/pridelka, med pa je gotovo eden izmed tistih, katerih cena ni odločilen dejavnik pri nakupnem odločanju. Kljub temu pa to ne pomeni, da ni pomembna. Habjanič in Ušaj ugotavljata, da je cena merilo dobrega nakupa. Za porabnika je nakup dober takrat, kadar mu blago, ki ga kupi, prinese večje zadovoljstvo, kot količina denarja, ki jo je porabil za ta namen (Habjanič in Ušaj, 1998, str. 44). Številne raziskave in študije kažejo na to, da je **porabnik za živila višjega kakovostnega razreda vsekakor pripravljen plačati več**. Tisti dejavnik, ki porabniku sporoča, za kakšen izdelek gre, je njegova cena. Zavedati se moramo, da bo prenizka cena pri porabniku zbudila dvom o kakovosti, previsoka cena pa bo kupca odgnala h konkurenčnemu ponudniku, ki bo za nižjo ceno ponujal proizvod enakega kakovostnega razreda.

Na ČZS, JSSČ vsako leto analiziramo cene čebeljih pridelkov, komisija UO ČZS za ekonomiko pa pripravi predlog priporočenih cen za čebelje pridelke, med drugimi tudi za med, vključen v kakovostno shemo – Slovenski med z geografsko označbo (priporočene cene za leto 2013 so bile objavljene v majski številki SČ). Priporočam vam, da čebelje pridelke prodajate najmanj po priporočenih cenah, lahko pa se odločite tudi za višje, če presodite, da trg to dopušča.

V Sloveniji je povpraševanje po medu po večini večje od pridelave. Lanska slaba letina medu je marsikomu povzročila velike težave, saj tega sladkega pridelka ni mogel zagotoviti niti za najzvestejše

kupce, nekaterim čebelarjem pa je uspelo prodati tudi med iz prejšnjih sezon. Kljub temu menim, da slaba letina ne sme biti razlog za pretirano zvišanje cene, saj ob obilnem medenju in veliki ponudbi medu na trgu lahko povzroči, da boste izgubili zaupanje svojih kupcev, tako da bodo med iskali pri konkurenci. Višjo ceno pa si lahko zagotovite z vstopom v eno izmed shem višje kakovosti in tako svojim kupcem ponudite več! Obstaja namreč velika verjetnost, da bo kupec, ki bo zadovoljen s kupljenim izdelkom/pridelkom, ob nespremenjenih drugih dejavnikih temu ostal zvest. Če pa z nakupom ni zadovoljen in ima z njim slabe izkušnje, ga najverjetneje ne bo kupil nikoli več, o svojem nezadovoljstvu pa bo pripovedoval tudi drugim.

Slovenski čebelarji se dobro zavedamo pomembnosti kakovosti medu in prav je, da ohranimo zaupanje, ki ga imamo pri porabnikih. Glede na to, da kupci dandanes iščejo kakovostno in varno hrano, pristne domače okuse, sodelovanje z naravo, tradicijo, običaji itd., menim, da je **naložba čebelarja v eno izmed kakovostnih znamk vsekakor naložba v prihodnost, pa tudi priložnost za doseg višje cene na trgu in boljšo prepoznavnost**. Kakovostne sheme so vsekakor tudi priložnost za utrditev zavesti kupca o visoki kakovosti slovenskega medu. Čebelarji za zdaj med brez večjih težav prodajamo domačemu porabniku, ker nas ta pozna, nam zaupa in zaupa v našo kakovost. Strokovnjaki ugotavljajo, da je za odločitve o nakupu živilskih izdelkov ključno z izkušnjami pridobljeno znanje o njih, zato je zelo

Graf 2: Cene medu v prodaji na drobno na slovenskem trgu. Gibanje cene kg medu v podaji na drobno na slovenskem trgu, vir: Analiza trga, ČZS, JSSČ 2008–2012.

pomembno, da so te izkušnje pozitivne in da jih v svojem spominu ohrani čim več porabnikov.

Izdelke je mogoče uspešno tržiti, če jih podpira dobra zgodba. O našem čebelarstvu je takšnih zgodb neskončno veliko. Poleg tega, da porabnikom zagotavljamo visoko kakovost, jih lahko prepričamo tudi s predstavitvami čebelarstva, s pomembnostjo te dejavnosti, pokušino pridelkov, prikazom opravil itd. Pomembna je tudi prepoznavnost izdelka/pridelka, zato posebno pozornost namenite embalaži in etiketi oz. deklaraciji, tako da bo ta prijetna za oči in da si jo bo mogoče z lahkoto zapomniti. Pomembno je, da se pojavite na čim več dogodkih in da ne prodajate

samo doma. Stojnica naj bo privlačno urejena in raznovrstna, izbira izdelkov na njej pa naj bo pestra. Organizirajte svojo prodajo, gradite na kakovosti svojih izdelkov/pridelkov, prodaja oz. zaslužek, s katerim boste zadovoljni, pa bo prišel sam od sebe. ■

Viri:

Habjanič, D. in Ušaj, T. (1998): Osnove trženja. Ljubljana: I & S Aladin.

Kajtner, M. V. (2003): Dejavniki, ki vplivajo na odločitve porabnikov pri nakupu prehrabmenih izdelkov: magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.

Problematika čebelarstva v Evropski uniji

Peter Kozmus*, peter.kozmus@kis.si

O stanju čebelarstva po Sloveniji imamo na razpolago več podatkov kot o stanju drugod po svetu. Ti k nam prihajajo občasno, zato tudi težko ocenjujemo, ali je stanje v čebelarstvu v Sloveniji primerljivo z drugimi državami ali ne. V prispevku podajam nekatere informacije s tega področja, ki so jih države članice Evropske unije (EU) objavile v različnih prispevkih oz. so jih prek različnih poti posredovale mednarodnim organizacijam.

Število čebeljih družin v Evropi

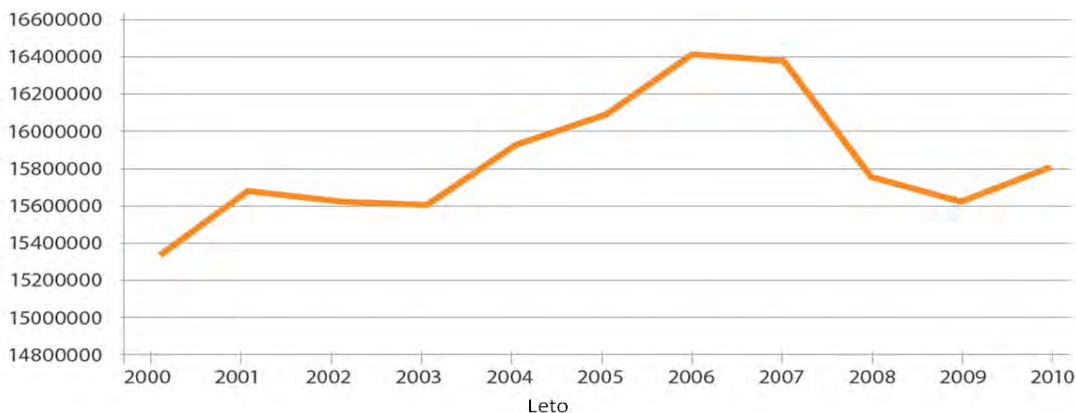
Po podatkih organizacije FAO (Organizacije za hrano in kmetijstvo Združenih narodov) je bilo med letoma 1992 in 2010 v Evropi (EU 27) približno 16 milijonov čebeljih družin. Njihovo število v posa-

meznih letih niha, kot je to razvidno iz grafa (Graf 1).

Vzroki za nihanje števila čebeljih družin v posameznih letih niso povsem znani. Na zmanjševanje števila čebeljih družin imajo določen vpliv škodljivci in bolezni čebel, na povečevanje njihovega števila pa vpliva zviševanje cene medu in verjetno tudi program podpor Evropske komisije čebelarstvu, ki poteka od leta 2001.

Na nihanje števila čebeljih družin ima velik vpliv prezimitev čebeljih družin. Z zelo velikimi zimskimi izgubami čebeljih družin se spopada več evropskih držav. V okviru projekta COLOSS so raziskovalci zbrali podatke o izgubah čebeljih družin v obdobju od leta 2008–2012 v nekaterih državah, države pa so razdelili v tri skupine. Majhne zimske izgube so bile zaznane v Makedoniji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini,

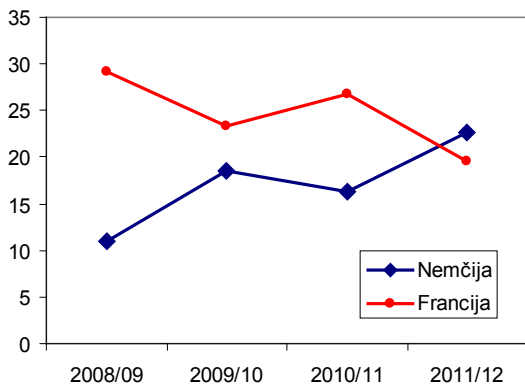
* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

Graf 1: Število čebeljih družin v EU (27) v posameznih letih (Vir: FAOSTAT)

Slovaški in Norveški, srednje v Avstriji, Nemčiji, Poljski, Danski in Severni Irski, velike pa na Irskem, v Belgiji, Nizozemski, Švici in Sloveniji. V obdobju od leta 2008–2012 so povprečne zimske izgube po državah nihale od 7 do 30 odstotkov. Izgube v posameznih letih nihajo in tudi med državami nimajo enakega trenda, to pa je razvidno iz grafa (Graf 2), v katerem so zajeti podatki o zimskih izgubah čebeljih družin v Nemčiji in Franciji.

V večini evropskih držav se s čebelarjenjem ukvarjajo manjši (ljubitelski) čebelarji. V Nemčiji ima 80 odstotkov čebelarjev do 20 čebeljih družin, 18 odstotkov jih čebelarji z 21–50 čebeljimi družinami,

Graf 2: Izgube čebeljih družin med leti 2008 in 2012 v Nemčiji in Franciji v odstotkih

le 2 odstotka čebelarjev pa z več kot 50 čebeljimi družinami. Iz dosegljivih podatkov je razvidno, da so čebelarji, ki čebelarijo z največ 50 čebeljimi družinami, sporočili podatke o večjih izgubah v primerjavi s čebelarji, ki čebelarijo z večjim številom čebeljih družin. Iz tega lahko sklepamo, da ima pomembno vlogo pri ohranjanju zdravja čebeljih družin prav čebelar in da so **za uspešno čebelarjenje ključna znanja s področij biologije čebel, čebeljih bolezni in tehnologije.**

Med ugotovljenimi vzroki velikih izgub čebel v EU se pojavljajo številni škodljivci in bolezni. Poglavitni vzroki so varoza, ameriška in evropska gniloba, nosema, čebelji virusi in pršičavost, ki jo povzroča pršica *Acarapis woodi*. Izmed virusov v Evropi največ škode povzroča virus deformiranih kril (DWV). V prihodnje bodo čebele v Evropi ogrožale invazivne vrste, med katerimi so najpomembnejše mali panjski hrošč (*Aethina tumida*), pršica *Tropilaelaps* spp. in azijski sršen (*Vespa velutina*).

Pesticidi

Za pesticide pogosto domnevamo, da imajo velik vpliv na zdravstveno stanje čebel, saj o zastrupitvah čebel s pesticidi poročajo iz številnih držav. Razlike v številu zastrupitev pa so med državami in posa-

meznimi leti velike. Med poglavitnimi vzroki zastrupitev so nepravilna raba sredstev in nepravilna izbira časa škropljenja. Nepravilna raba pesticidov in slaba komunikacija s čebelarji sta najpogostejša vzroka pojava škodljivih posledic. S tem v zvezi je opazno, da se število zastrupitev v nekaterih državah zmanjšuje (Nemčija, Francija), verjetno zaradi izboljšanja tehnologije nanosa insekticidov.

Pri pesticidih so pomembni še subletalni vplivi (škodljivi učinki, ki niso smrtni), ki jih raziskovalci preučujemo s spremljanjem čebeljih pridelkov ali čebel samih. Vrste pesticidov, ki jih vsebujejo čebelji pridelki, so v veliki meri povezane s tipom kmetijske pridelave v okolici vzorčene lokacije, z načinom pridelave in tudi uporabljenimi čebelarstvenimi praksami. Pri tem se najpogosteje in v največjih koncentracijah v vzorcih pojavljajo akaricidi, ki jih čebelarji uporabljajo za zatiranje varov.

Problematika zmanjšanja količine paš

Raziskovalci po Evropi ugotavljajo in opozarjajo, da je zmanjševanje števila medovitih rastlin in primernih površin za pašo čebel eden izmed pomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na zmanjšanje števila čebeljih družin. Za svoj nemoten razvoj čebele potrebujejo kakovosten nektar in raznovrsten cvetni prah različnih vrst rastlin, saj le tako ne bodo trpele pomanjkanja, katerega posledica je zmanjšana odpornost. Posledica sprememb pri uporabi kmetijskih površin ali sprememb tehnologije, kot je npr. sprememba tradicionalnih kmetijskih praks, ki so vključevale rastlinsko bogate habitate, je zmanjšanje rastlinske pestrosti, zato je manjša in manj raznovrstna tudi ponudba hrane za čebele.

Na podlagi zbranih podatkov menim, da je problematika v slovenskem čebelarstvu primerljiva s stanjem drugod po Evropi. Po odstotku prezimivke čebeljih družin je bila škoda v preteklosti pri nas večja kot v nekaterih drugih državah EU, po drugi strani pa nas invazivne vrste, kot so mali panjski hrošč, pršica *Tropilaelaps* spp. in azijski sršen, (še) niso dosegle in nam tako ne povzročajo škode. Glede škode, ki so jo povzročili pesticidi, pa so tudi pri nas najbolj množični pomori povezani z nepravilno rabo sredstev, to pa je mogoče zmanjšati z ozaveščanjem in upoštevanjem dobre kmetijske prakse. ■

Viri:

- Aumeier, P., in sod. (2010): *Apidologie*: 41: 676–694.
- Bernal, J., in sod. (2010): *Journal of Economic Entomology*: 103: 1964–1971.
- Chauzat, M. P., in sod. (2009): *Environmental Entomology*: 38: 514–523.
- Fitbee (2013): www.fitbee.net.
- Coloss (2013): www.coloss.org.
- Genersch, E., in sod. (2010): *Journal of invertebrate pathology*: 103: 2–4.
- Pettis, J. S., in sod. (2012): *Naturwissenschaften*: 99: 153.

O novem Katastru čebelje paše

Živan Veselič*, zivan.veselic@zgs.gov.si, Rok Pisek**, rok.pisek@zgs.gov.si in Jure Justinek***, jure.justinek@czs.si

Uvod

Kataster čebelje paše določa hektarsko površino posamezne medovite rastline oziroma njen relativni delež v skupnem rastlinskem sestavu določenega pasišča, na tej podlagi pa tudi zmogljivost pasišča za pridobivanje medu na določeni rastlinski vrsti. Ta zmogljivost je v katastru izražena s številom čebeljih družin, ki jih je ob cvetenju oziroma medenju določene medovite rastline mogoče razporediti na hektarju pasišča. Pred kratkim je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje na svoji spletni strani objavilo nov Kataster čebelje paše, ki bo podlaga za izdelavo novih pašnih redov.

Dozdajšnji Kataster čebelje paše

Za potrebe čebelarških pašnih redov sta Čebelarška zveza Slovenije (ČZS) in Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) leta 2004 izdelala prvi Kataster čebelje paše za Slovenijo. Na njegovi podlagi so bili v skladu s tedanjim Pravilnikom o katastru čebelje paše, čebelarškem pašnem redu, prometu s čebelami in programu napovedi medenja (Ur. list RS, št. 94/2003) izdelani čebelarški pašni redi za območja večine čebelarških društev v Sloveniji.

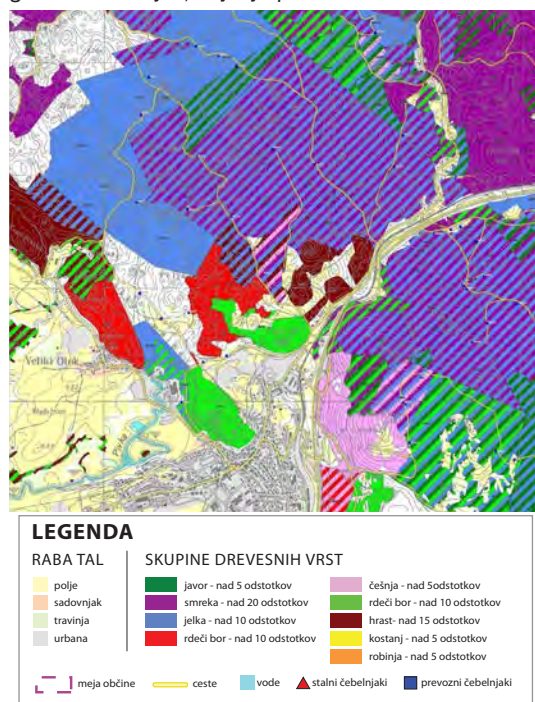
Značilnost tega Katastra čebelje paše je bila, da je za gozdni prostor temeljil na minimalnem deležu določene medovite drevesne vrste, pri kateri je smiselno organizirati čebeljo pašo, ter na podatkih o pašni zmogljivosti, izraženi v številu čebeljih družin oz. panjev na hektar gozda z danim minimalnim deležem določene drevesne vrste. Kataster čebelje paše je v obliki karte prikazal, katere medovite drevesne vrste so v določenem gozdnem odseku v lesni zalogi gozda navzoče v deležu, ki je vsaj enak omenjenemu minimalnemu deležu, prikazoval pa je tudi navzočnost medovitih kmetijskih kultur. Ob tem je bila za območje posameznega čebelarškega društva izračunana tudi skupna pašna zmogljivost, če bi cvetele oziroma medile vse navzoče vrste. Za gozdni prostor so bile navedene drevesne vrste prikazane v obliki črtkanega rastra iz barv, ki so označevale posamezno medovito drevesno vrsto. Iz takšnega rastra je bilo mogoče razbrati, kje je določene medovite drevesne vrste toliko, da je organiziranje čebelje paše smotno. Grafična informacija je bila pomanjkljiva le pri zelo majhnih gozdnih

odsekih in pri večjem številu medovitih drevesnih vrst, saj na odseku na karti ni bilo mogoče prikazati vseh obstoječih medovitih drevesnih vrst.

Izhodišča za izdelavo novega Katastra čebelje paše

Strokovne razprave so pokazale, da bi bilo mogoče Kataster čebelje paše izboljšati z novimi, boljšimi strokovnimi podlagami na področju spremljanja kmetijskih kultur (in še posebej gozdov), tako glede določitve pašne zmogljivosti pasišč za pripravo čebelarških pašnih redov kot tudi glede uporabnosti katastra pri odločanju čebelarjev o prevozi čebel na pašo.

ZGS je v skladu s Pravilnikom o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih iz leta 1998 v okviru priprave 10-letnih gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot leta 2007 končal določitev gozdnih sestojev. S tem se je v vseh gozdnih znatno izboljšal pregled njihove sestave, saj lahko podatke o drevesni sestavi po odsekih drevesne sestave, ki jih je skupaj približno 53.000, nadomestimo s podatki o drevesni sestavi gozdnih sestojev, ki jih je približno 300.000.

Slika 1: Del zdajšnjega Katastra čebelje paše za občino Postojna

* mag., Zavod za gozdove Slovenije.

** mag., Zavod za gozdove Slovenije, *** vodja ONS

Iz podatkov o kmetijskih kulturah, ki jih vodi Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, pa lahko izračunamo večletna povprečja površin kultur na posameznih območjih.

Ob tem so strokovne obravnave medenja gozdnega drevja pokazale, da je pri določitvi pašne zmogljivosti posamezne medovite drevesne vrste na določenem območju smiselno upoštevati delež določene drevesne vrste v gozdnem sestoju, saj za smotrno organiziranje čebelje paše ni vseeno, ali je v gozdnem sestoju le minimalni delež določene medovite drevesne vrste (npr. 10 %) ali pa v njem celo prevladuje. Hkrati so razprave pokazale, da zaradi številnih dejavnikov, ki vplivajo na pojav medenja, za zdaj pri določitvi pašne zmogljivosti določenega območja ni mogoče dovolj zanesljivo uporabiti drugih dejavnikov (podnebnih, reliefnih idr.). V prihodnosti, ko bo na voljo več zanesljivih podatkov o medenju drevesnih vrst na posameznih gozdnih območjih (podatki, ki so jih o tem v preteklosti zbirali na sicer številnih merilnih postajah, niso dovolj zanesljivi ali pa niso ohranjeni), pa bo gotovo smiselno upoštevati tudi te.

Zmogljivost pasišča ob cvetenju oziroma medenju določene rastlinske vrste, izražena v številu čebeljih družin na hektar, je za posamezno medovito vrsto okvirno znana. Število čebeljih družin, ki jih je mogoče namestiti na hektar pasišča ob minimalni navzočnosti posamezne medovite vrste, pri kateri je že smotrno prepeljati čebele na pašo, so čebelarji strokovnjaki določili že ob pripravi Katastra čebelje paše iz leta 2004. Zdaj so zmogljivost pasišča ob medenju posamezne medovite drevesne vrste so ob pripravi novega katastra preverili znova in dopolnili podatke.

Zlasti v zvezi z medovitimi gozdnimi drevesnimi vrstami oziroma v zvezi s pašo v gozdovih se je pojavilo vprašanje, ali je zaradi dvakrat, trikrat ali večkrat tolikšnega deleža določene medovite vrste, kot je njen minimalni delež v gozdu, pri katerem je že smotrno prepeljati čebele na pašo, smiselno predvideti prav tolikokrat večjo zmogljivost pasišča. Ali se torej zmogljivost pasišča v gozdu s povečevanjem deleža medovite drevesne vrste v njem linearno povečuje? Takšni linearni odnosi so v naravi redki, saj se med številnimi dejavniki v naravi večkrat pojavi kakšen, ki omeji povečevanje zmogljivosti proizvodnje in linearni odnos spremeni v takšnega, pri katerem se s povečevanjem danega proizvodnega dejavnika (v našem primeru deleža medovite drevesne vrste) proizvodnja povečuje počasneje, kot se povečuje vrednost samega dejavnika.

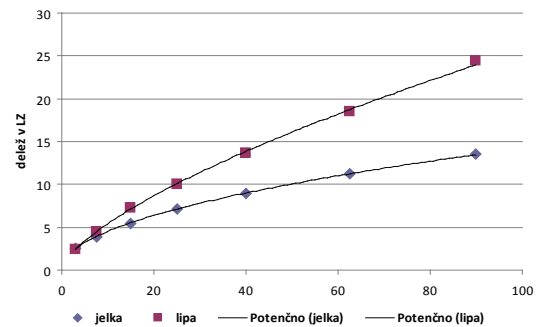
V zvezi z gozdno pašo je bilo v razmišljanjih posebej poudarjeno, da je ob morebitni intenzivni paši na mani praviloma resnejši omejujoč dejavnik razpoložljivost cvetnega prahu. Zato lahko pri tej vrsti paše odnos med deležem drevesne vrste, ki

medi, in donosom medu še posebej znatneje odstopa od linearnega.

Ob upoštevanju navedenega je bilo sklenjeno, da odnos med deležem drevesne vrste v gozdnem sestoju in zmogljivostjo pasišča, izraženo s številom čebeljih družin na hektar, določimo z dvema krivuljama – s krivuljo $y = x^{2/3}$, kadar se čebele pasejo na cvetju, in z močnejše ukrivljeno krivuljo $y = x^{1/2}$, kadar se čebele pasejo na mani (jelka, smreka, rdeči bor; Slika 2).

Za sadovnjake in druge kmetijske kulture, ki praviloma ne zavzemajo obsežnih strnjениh površin, smo pašno zmogljivost posamezne kulture linearno zmanjšali glede na njen delež v prostoru.

Pašne zmogljivosti ob cvetenju oziroma medenju posameznih medovitih rastlin so za gozdne drevesne vrste prikazane v Preglednici 1, za kmetijske kulture pa v Preglednici 2.

Slika 2: Odnos med možnim številom čebeljih družin na paši in deležem drevesne vrste v gozdu

Preglednica 1: Pašne zmogljivosti, izražene v številu čebeljih družin na hektar, ob cvetenju oziroma medenju gozdnih drevesnih vrst – deleži pomenijo deleže lesne zaloge določene drevesne vrste od skupne lesne zaloge gozda.

Drevesna vrsta	Delež drevesne vrste v gozdu							
	1-5 %	5-10 %	10 %	10-20 %	20-30 %	30-50 %	50-75 %	nad 75%
jelka*	2,9	3,9	4,5	5,5	9,0	9,0	11,3	13,5
smreka*	1,4	2,2	2,5	3,1	5,1	5,1	6,4	7,6
rdeči bor*	2,2	3,5	4,0	4,9	8,1	8,1	10,1	12,1
javor	2,6	4,8	5,5	7,6	14,6	14,6	19,7	26,1
hrast	1,4	2,6	3,0	4,1	7,9	7,9	10,7	14,1
kostanj	2,4	4,4	5,0	7,0	13,4	13,4	18,0	23,9
lipa	2,4	4,5	5,2	7,2	13,7	13,7	18,5	24,4
akacija	2,6	4,9	5,6	7,8	14,9	14,9	20,1	26,6
češnja	1,0	1,9	2,2	3,0	5,8	5,8	7,8	10,3
mali jesen	1,4	2,6	3,0	4,1	7,9	7,9	10,7	14,1

* Označene so drevesne vrste, pri katerih je za določitev odnosa med deležem drevesne vrste in zmogljivostjo pasišča uporabljena krivulja $y = x^{1/2}$, za druge vrste pa je uporabljena krivulja $y = x^{2/3}$.

Preglednica 2: Pašne zmogljivosti, izražene v številu čebeljih družin na hektar, ob cvetenju oziroma medenju kmetijskih kultur

Kmetijske kulture	100 %
v zaraščanju	20
sadno drevje	6
ajda	10
oljna ogrščica	15
sončnica	10
detelje	10

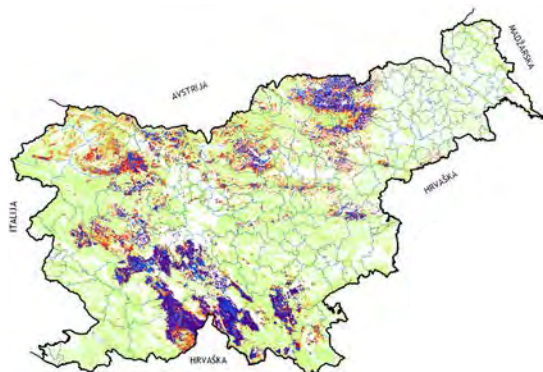
Novi Kataster čebelje paše

Strokovne razprave o tem, kako podatke o zmogljivostih posameznih območij za čebeljo pašo prikazati na tak način, da bi bili kar najbolj pregledni in uporabni za odločanje čebelarjev o prevozu čebel na pašo, so pokazale, da je pozornost tako ob določitvi pašne zmogljivosti določenega območja kot še posebej ob odločitvah čebelarjev o prevozu čebel na pašo vselej namenjena zlasti posamezni drevesni vrsti, ki v določenem obdobju in na določenem območju cveti oziroma medi. Zato je bilo sklenjeno, da Kataster čebelje paše oblikujemo tako, da bodo iz njega razvidne pašne zmogljivosti posamezne drevesne vrste na določenih območjih. Novi, boljši podatki o gozdovih omogočajo zelo podroben prikaz navzočnosti posameznih drevesnih vrst v njih, saj gozdni sestoji povprečno obsegajo le štiri hektarje, za vsak sestoj pa poleg drugih podatkov, pomembnih za gospodarjenje z gozdovi, obstaja tudi podatek o drevesni sestavi, in to tako o absolutni količini skupne lesne zaloge (m³/ha) kot tudi o deležih posamezne drevesne vrste v skupni lesni zalogi sestoja.

Novi Kataster čebelje paše je torej oblikovan po posameznih medovitih rastlinah oz. njihovih skupinah (sadno drevje). Za vsako drevesno vrsto sta izdelani dve karti. Na eni karti so ob upoštevanju opisanih izhodišč za izračun pašne zmogljivosti na ravni Slovenije prikazane pašne zmogljivosti posameznih gozdnih sestojev za določeno medovito drevesno vrsto, izražene v številu možnih čebeljih družin oz. panjev na hektar posameznega gozdnega sestoja, na drugi karti pa so ob upoštevanju navzočnosti različnih gozdnih sestojev prikazane pašne zmogljivosti, izražene v absolutnem številu možnih čebeljih družin oz. panjev na površini 1 km².

Računalniško izdelane karte za vse pomembne medovite vrste v Sloveniji omogočajo prikaz poljubnega območja (območje čebelarkega društva, občine, regije idr.) v poljubnem merilu. Če karto »podložimo« z ustrezno topografsko podlago, je mogoče hitro določiti lokacijo katerega koli območja ali objekta. Cilj je na spletnem omrežju ponuditi takšne karte, da bodo te vsem zainteresiranim omogočile široko uporabo.

Karta, ki jo prikazuje Slika 3, je izdelana za vse pomembnejše medovite gozdne drevesne vrste, navedene v Preglednici 1, in za kmetijske kulture, navedene v Preglednici 2.

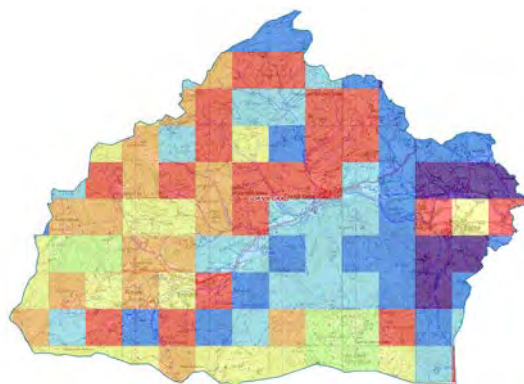
LEGENDA

DREVESNA VRSTA : JELKA

do 0,1 panja / ha	5 do 8 panjev / ha
0,1 do 3 panjev / ha	več kot 8 panjev / ha
3 do 5 panjev / ha	meja občine

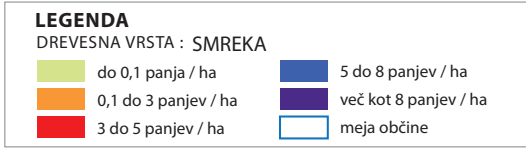
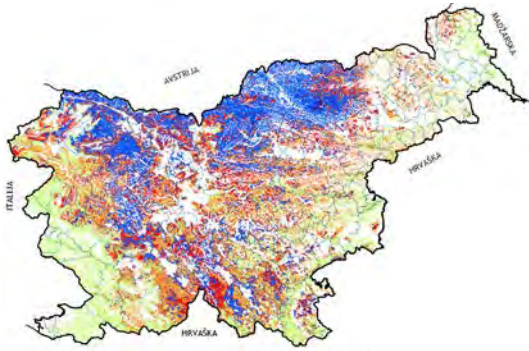
Slika 3: Primer karte pašne zmogljivosti gozdnih sestojev, izražene v številu čebeljih družin na hektar – za jelko

Prikaz pašne zmogljivosti na površini 1 km² je zelo uporaben pri odločitvah o tem, kam postaviti stojišča za prevozne čebelnjake oziroma na katero stojišče pripeljati prevozni čebelnjak, kadar cveti oziroma medi določena medovita drevesna vrsta oziroma kmetijska kultura. Za ta namen je primerno uporabiti večje merilo in karto »podložiti« s topografsko podlago ustreznega merila (Slika 4).

Slika 4: Primer karte pašne zmogljivosti površine 1 km² v večjem merilu (v absolutnem številu čebeljih družin na teh kvadratnih območjih) – za jelko v občini Gornji Grad

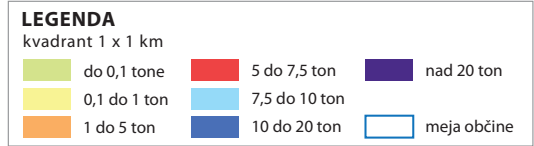
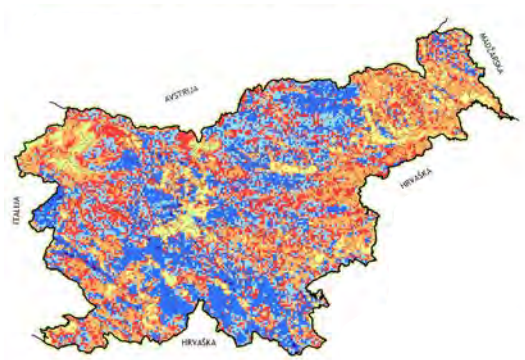
Kot ponazoritev prilagamo še karto pašne zmogljivosti gozdnih sestojev za smreko.

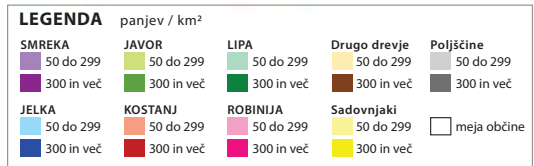
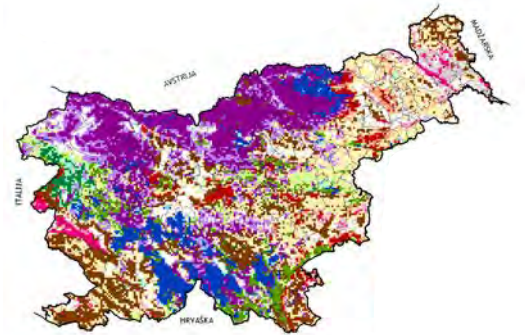
Slika 5: Karta pašne zmogljivosti sestojev smreke – v številu čebeljih družin na hektar

Če seštejemo zmogljivosti za čebeljo pašo na vseh obravnavanih rastlinah, gozdnih drevesih in kmetijskih rastlinah, dobimo vpogled v skupno zmogljivost proizvodnje medu na površini 1 km² (Slika 6). Tam, kjer je skupna zmogljivost velika, je ugoden kraj za postavitve stacionarnega čebelnjaka, saj na tej površini očitno med več medovitih rastlin. Seveda velja vse povedano pod pogojem, da vse navzoče medovite rastline res medijo. To je sicer precej negotovo zlasti za pašo na mani, saj ponekod te paše skoraj ni. Upoštevanje tudi teh muhavosti medenja bo postalo mogoče, ko bodo zbrani in analizirani podatki o medenju, ki jih zbirajo na približno 70 lokacijah po Sloveniji.

Zanimiv je tudi pogled na sliko, ki prikazuje, katera izmed medovitih vrst rastlin je na določenem kraju glede čebelje paše oziroma donosa medu najbolj zmogljiva. To je razvidno iz slike 7, na kateri so površine velikosti 1 km² po zmogljivosti razdeljene v tri skupine. Prvo skupino določajo močnejše barve vodilnih medovitih rastlin (pašna zmogljivost vodilne medovite vrste je 300 ali več panjev/km²), drugo skupino določajo šibkejše barve vodilnih medovitih rastlin (zmogljivost vodilne medovite vrste je 50–299 panjev/km²), v tretji skupini pa niti vodilna medovita vrsta ne doseže pašne zmogljivosti 50 panjev/km². Tovrstne površine na karti niso obarvane in po naši oceni niso primerne za organiziran dovoz čebel na pašo.

Slika 6: Potencialni letni pridelek medu ob polnem medenju vseh obravnavanih rastlin

Slika 7: Vodilne medovite rastline in njihova zmogljivost za čebeljo pašo

Na vseh območjih, na katerih katera koli medovita rastlinska vrsta dovolj redno ponuja možnost paše na površini 1 km² več kot 300 čebeljim družinam, bi bilo po našem mnenju treba zagotoviti dovolj stojišč za prevozne čebelnjake, saj bi le tako lahko v kar največji meri izrabili možnosti za pridelavo medu. Strokovnjaki javne gozdarske službe in kmetijsko svetovalne službe bi morali lastnike gozdov na takšnih pašnih območjih spodbujati k oblikovanju stojišč, jim svetovati glede njihovih lokacij in po svoji moči prispevati k njihovi izvedbi. Naloga vseh, ki lahko k temu prispevajo, mora biti kar najbolje izkoristiti dane naravne možnosti za pridobivanje medu. ■

Novice iz sveta

Nemčija

Skupina znanstvenikov z različnih inštitutov je raziskovala, kolikšen je vpliv divje živečih oprasovalcev na donose kulturnih rastlin. Doslej so menili, da je dober ali slab pridelek odvisen od navzočnosti medonosnih čebel med cvetenjem rastlin, zanemarjali pa so vlogo preostalih oprasovalcev, kot so samotarske čebele, čmrlji in druge žuželke. Ugotovitve raziskav so bile presenetljive. Pridelki so bili večji, če so na neki kulturi našli na primer 100 čebel in 50 drugih obiskovalcev cvetja, kot če je bilo na njej samo 150 čebel. V slogi je torej moč! In še večje presenečenje: pridelek je bil dvakrat večji, če so na isti kulturi našli samo ostale oprasovalce, kot če so bile na njej samo čebele. Na podlagi tega domnevajo, da so ostali oprasovalci kakovostnejši prenašalci cvetnega prahu. Raziskovalci pa isti sapi tudi zatrjujejo, da ostalih oprasovalcev zgodaj spomladi še ni dovolj, zato so čebele nenadomestljive.

Franc Šivic

Vir: Beckedorf, S. (2013): Teamarbeit sichert die Ernten. *Deutsches Bienen Journal*, št. 4, april 2013, str. 4.

Foto: Trajče Nikoloski

Čebele in čmrlji.

Nova Zelandija

Na Novo Zelandijo so medonosne čebele pripeljali iz Evrope v zadnji tretjini 19. stoletja. Prej so tam živele le čebele samotarke. Kmalu so zaznali, da je tamkajšnji poznopoletni med lahko za človeka strupen: zaužitje najprej povzroči trebušno slabost, nato vznemirjenost in končno napade, podobne božjastnim (epilepsiji). Z enakimi, vendar še huje izraženimi znaki in celo s smrtnim izidom poteka zastrupitev po zaužitju delov – zlasti jagod – grmičaste rastline *Coriaria arborea*, po domače imenovane »tut«. Domorodni Maori so vedeli, da se grma izogibajo celo rastlinojede toplokrvne živali in da je uživanje njegovih delov lahko smrtno nevarno. Povezavo med grmom

tut, snovjo v njegovem soku, pozneje prepoznamim alkaloidom grenko-sladkega okusa, ki je za sesalce živčni strup, imenovan »tutin«, ter strupenim medom so razkrili leta 1924: ugotovili so, da se z rastlinskim sokom tuta hrani žuželka *Scolypopa australis*, po obliki podobna vešči, po gibanju pa kobilici, ki so jo na Novo Zelandijo zanesli iz Avstralije. Če začnejo čebele zaradi pomanjkanja druge hrane – predvsem na manuki in detelji – konec poletja nabirati mano, ki jo na tuta pušča *Scolypopa australis*, med vsebuje tudi strup tutin. Čebelam ne škoduje, za človeka pa je nevaren (v kilogramu medu je lahko manj kot stotinka miligrama tutina, < 0,01 mg/kg!). Zato novozelandska Agencija za varno hrano od tedaj strogo nadzoruje med, ki je eden najpomembnejših izvoznih artiklov Nove Zelandije, še posebej natančno pa od leta 2008, ko so se zaradi nevednosti nekega ljubiteljskega čebelarja začetnika zastupili čebelar sam in približno 20 kupcev njegovega medu. Profesionalne novozelandske čebelarje skrbijo vse višji stroški analize njihovega medu, obiskovalce Nove Zelandije pa opozarjajo, naj kupujejo le preverjen med.

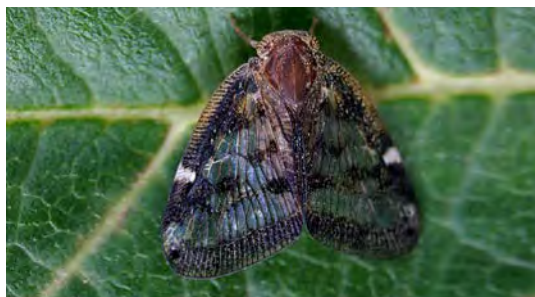
Tone Žakelj

Vir: Chancellor, A. M. (2013): A bitter-sweet tale from the land of milk and honey. *Practical Neurology*, št. 3, str. 185.

Strupena rastlina tut (*Coriaria arborea*)

Foto: Internet

Žuželka *Scolypopa australis* na strupeni rastlini tut proizvede strupeno mano.

Foto: Internet

Italija

Čebelar Claudio Marzona iz okolice Tolmezza je svoj propolis poslal v laboratorijsko analizo. Čeprav za zatiranje varoj uporablja naravna sredstva, kot sta timol in oksalna kislina, so v propolisovi tinkturi našli tudi sintetične akaricide, med njimi kumafos in metabolite amitraza. Ker italijanski predpisi v propolisovi tinkturi ne dovoljujejo nikakršnih sintetičnih pesticidov, jo bo moral umakniti s prodajnih polic. Zaradi vse večjega povpraševanja po tem naravnem antibiotiku bo v prihodnje določeno število čebeljih družin naselil v popolnoma nove panje in na satje, ki ga bodo v celoti izdelale čebele. V teh družinah bo intenzivno prideloval propolis na plastičnih mrežah. Sumi namreč, da so vzrok za pojav pesticidov v njegovem propolisu satnice, ki jih je kupoval na tržišču. **Franc Šivic**

Vir: ustna informacija

Plastična mrežica za pridelavo propolisa.

Foto: MB

Nemčija

Tako kot so nekateri ljudje občutljivi na cvetni prah, postaja vedno več prebivalcev Nemčije in verjetno tudi drugih evropskih držav alergičnih na propolis. Prof. dr. Karsten Münstedt z univerzitetne klinike Gießen ugotavlja, da čebelarji glede tega niso nikakršne izjeme. Raziskava, ki jo je izvedel s svojimi sodelavci, je pokazala, da se reakcija na propolis pojavlja pri 3,6 odstotka čebelarjev. Pri tem so bolj prizadeti tisti, ki so alergični še na kakšne druge snovi. Znaki preobčutljivosti se kažejo zlasti v tem, da čebelarjem, ki prijemajo sate z golimi rokami, te najprej pordečijo in zatečejo, pozneje pa se pojavijo tudi bolečine in mehurji ter končno še luščenje kože. Včasih nastane reakcija takoj po stiku s satjem, včasih pa šele nekaj dni pozneje. Ker proti propolisu ne obstaja zaščitna krema, morajo ti čebelarji pri delu s čebelami nositi ustrezne rokavice. **Franc Šivic**

Foto: Internet

Prof. dr. Karsten Münstedt

Vir: Münstedt, K. (2013): Kontakt vermeiden. *Deutsches Bienen Journal*, št. 4, april 2013, str. 14.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
 telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
 Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

MIHA KUNSTELJ, s. p.
 ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
 GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
 Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE ipd.

Wachsverarbeitung | Imkereartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klöchl, Avstrija
 Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosk pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
 Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

Izdelava vložka za preverjanje števila varoj v panju

Milan Škrlić, milan.skrlij@gmail.com

Ugotovil sem, da različne oblike testnih vložkov za ugotavljanje števila varoj v panju ne ustrezajo mojemu načinu dela. Predvsem so nerodne pri vstavljanju v panj, poleg tega pa so tudi nezanesljive pri pregledovanju oziroma ugotavljanju števila varoj. Štetje skozi mrežo namreč ni dovolj natančno, če podlago izvlečemo, pa obstaja možnost, da drobir in varoje postrgamo in raztresemo. Ta problem sem odpravil z izdelavo vložka, pri katerem je pred štetjem mogoče mrežo preprosto ločiti od podlage, tako da drobir z varojami ostane na svojem mestu. Pri delu s standardnimi vložki sem prav tako opazil, da z vložkom ni treba pokriti celotne podnice, zato sem se odločil za vložek takšne širine, ki jo je mogoče vstaviti v panj, ne da bi odstranili zadnji distančnik. Lahko pa se odločimo tudi za dimenzijo, kjer vložek pokriva celotno podnico, vendar se mora v takšnem primeru pri vstavljanju in izvlečenju odstraniti zadnji distančnik. V podjetju z obrtniškim programom so mi po moji meri izrezali podlage iz 4 mm debele vezane plošče, kupil sem štiroglate lesene palčke velikosti 8 x 8 mm in dolžine 1 m ter mrežo za varoje (v čebelarških prodajalnah). Na vezano ploščo sem z vijaki privil palčke, tako da so na eni strani štrlele 2 cm, saj z vložkom nisem hotel zapreti odprtine za izletavanje čebel. Na oba krajša robova podlage sem prav tako z vijaki privil dve kratki palčki za zadrževanje okvirja. Lepljenja ne priporočam, ker lepilo zaradi vlage v panju popusti. Iz prav takih palčk sem s spenjačem naredil tudi okvir, ki je legel natančno v pripravljeni prostor (Slika 1). Na okvir sem s spenjačem pritrdil mrežo (Slika 2). Za boljše razlikovanje varoj od podlage sem podlago obarval belo (barva v pršilu). ■

Slika 1: Testni vložek z odstranljivo mrežo

Slika 2: Testni vložek z nastavljenjo mrežo

Slika 3: Testni vložek, nameščen v 10-satni AŽ-panj

TRGOVINA

Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00
Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00
Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~čebelarstvo zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~sladkorne pogače
- ~med in ostale čebelje pridelke
- ~darilni program in kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov
- ~kozarec za slovenski med in ostalo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faxu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebелca@amls.net

ČEBELCA

ODKUPUJEMO
ČEBELJI VOSEK

Vlado Pušnik: Čebelarški priročnik za začetnike

Čebelarška zveza
Slovenije
Lukovica 2013
96 strani
ISBN 078-961-6516-51-8

Novi priročnik po vsebini ponuja veliko informacij ne samo tistim, ki se pripravljajo na čebelarjenje z eno ali nekaj čebeljimi družinami, ampak tudi tistim, ki čebele gojijo že več let.

»Teoretičnemu izobraževanju« sta namenjeni dve tretjini obsega priročnika. Posamezna področja čebelarjenja so opisana v ločenih poglavjih: Pomen in zgodovina čebelarstva, Biologija čebelje družine, Čebelje bivališče in čebelarjeva oprema, Življenje čebelje družine med letom, Čebelja paša in čebelji pridelki, Delo v čebelnjaku, Bolezni čebel in škodljivci v čebelnjaku, Varstvo čebel pred zastrupitvami in Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu.

Tretjina obsega priročnika je namenjena praktičnemu izobraževanju, dodani sta še poglavji Koristni nasveti za čebelarje začetnike in Prva pomoč pri čebeljem piku. Poudarjeno je tudi priporočilo o zamenjavi tretjine satja na leto ter odsvetovano točenje medu iz satov, ki so bili v medišče premeščeni iz plodišča in vsebujejo venec (zimске) hrane.

Vsebino priročnika popestrijo skice in lepe fotografije. V njem je najti tudi nekaj koristnih naslovov ter seznam uporabljene in priporočene literature.

Kljub sedmim recenzentom in svetovalcem je v priročniku nekaj nepotrebnih strokovnih napak. V seznamu medovitih rastlin (str. 46) sta kot različni vrsti z različnim časom cvetenja navedena izop oz. ožepek in kraški šetraj oz. žepek, v resnici pa gre v obeh primerih za kraški šetraj.

V priročniku najdemo tudi nekaj trditev in nasvetov, povezanih predvsem z »dražilnim krmljenjem čebel«, ki niso v skladu s sodobnimi usmeritvami čebelarstva. Stroka (znanstvena – v tujini pa že kar nekaj časa tudi večina običajne) zdaj priznava samo dve vrsti krmljenja: krmljenje za zimo (navadno v večjih količinah oz. na zalogo) in zasilno krmljenje (ob morebitnem pomanjkanju hrane med sezono, navadno od aprila do avgusta). Besedna zveza »dražilno krmljenje čebel« (tudi »stimulativno krmljenje«) se pojavlja v precejšnjem delu priročnika, temu pa je namenjeno celo posebno poglavje

(str. 66). Tako med drugim piše, da naj bi čebelarji čebele dražilno krmili predvsem zato, da bi matice obilneje zalegale, posledica česar naj bi bilo poznejše v družinah več pašnih čebel, to pa naj bi omogočilo boljšo izrabo paše. Podoben učinek naj bi dosegli tudi s postrganjem pokrovcev na medenem satu. Kljub temu da to zveni logično, pa vendarle ne drži. Že pred več kot desetletjem so znanstveniki dokazali, da čebel na tak način ni mogoče usmerjati, ker se čebelje družine razvijajo po svojem lastnem programu. Zato bi besedna zveza »dražilno krmljenje« morala že zdavnaj izginiti iz vsakdanjega čebelarstva. Glej tudi knjigo: Zdešar, P. (2011): *Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje II*, Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije, zlasti poglavje M. Meglič: Čebelarjenje v standardnih AŽ-panjih, str. 58–94.

Bralec oz. čebelar začetnik v priročniku dobi zgolj osnovne informacije o čebeljih boleznih. Tudi o problemu varoj in njihovem zatiranju lahko preberemo kar nekaj pojasnil oz. postopkov, s katerimi se bo prej ali slej srečal vsak čebelar, ki bo želel obdržati čebele in z njimi pridelovati varen med. Ne morem pa se strinjati s tem, da je treba testne vložke za spremljanje odpada varoj vstaviti samo v vsaj 10 odstotkov čebeljih družin. Da se lahko iz ene varoje v petih mesecih izleže tisoč ali več potomcev (str. 71), je dandanes verjetno lahko le izjema.

V poglavju z naslovom Škodljivci čebel je avtor zapisal, da moramo nastaviti lovnik za sršene in ose, ter pojasnil, kako uničujemo osja in sršenja gnezda, to pa po mojem ni prav. ■

Milan Meglič

Nakup priročnika

Čebelarški priročnik za začetnike avtorja Vlada Pušnika, je namenjen vsem, ki se želijo ukvarjati s čebelarstvom. Delo obsega različne vsebine, namenjene čebelarju začetniku, med drugim tudi poglavja o čebelarjevi opremi, biologiji čebelje družine, življenju čebelje družine med letom in delu v čebelnjaku, o fenološkem koledarju, čebelji paši in čebeljih pridelkih ter o boleznih čebel. Dodani so tudi številni koristni napotki za začetnike in nasveti o prvi pomoči pri čebeljem piku. **Naročila za priročnik po tel. št.: 01/729 61 00 ali na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si. Cena priročnika je 5 EUR.**

Čebelarjeva opravila v septembru

Franc Podrižnik – Kokarje, franjo.podriznik@gmail.com

Julij in avgust sta za nami. Sicer počitniška meseca za čebelarje nista povsem takšna, kajti čebele ne poznajo koledarja niti rednih letnih dopustov, saj jih vodijo naravne zakonitosti. Narava se umirja, večja vročina je mimo. Dnevi se krajšajo, lahko pa so še prijetno topli. Narava zdaj čebelam ponuja več kot v vročem julijsko-avgustovskem obdobju. Dovolj je predvsem cvetnega prahu, medicinine in mane pa je le še za posladek. Ponudbo obogati bližnja njiva, posejana z ajdo, s sončnicami, facelijo ali z drugimi medovitimi poljščinami.

Čebelja družina je septembra že pripravljena na zimo in potrebuje predvsem mir. Življenjska doba čebel, vzrejenih nekje od polovice septembra naprej, se znova krajša. Končuje se obdobje goste naseljenosti panjev. Množica starih čebel (»črne čebele« brez dlačic na oprsju) še stika po okolici in išče vire sladkobe. Zadovoljne so z vsem, kar najdejo, še najbolj pa jih mikajo medene zaloge oslabelih družin. Brezmatičnost, izčrpana matica, bolezen, posledice varoze ali nepravilen poseg čebelarja še lahko povzročijo rop. Čas obilnejšega medenja je mimo, izjema so le območja, na katerih je veliko bršljana. Medenje te rastline pa lahko čebelam škodi, saj bršljanov med hitro kristalizira in je zelo težko prebavljiv, še posebej v zimskem obdobju, ko ga čebele ne morejo raztapljati z vodo. Gnezda čebeljih družin so že oblikovana. V ožjem prostoru gnezda so čebele izpraznile celice, v katere se bodo naselile ob hladnem vremenu in tako prek tanke voskovne stene ustvarile nepretrgan pretok toplote v zimski gruči. Ker bršljan po navadi dobro med, družina skladišči med prav v ta izpraznjeni prostor. Škoda je torej dvojna, ker pretok toplote prek satja onemogoča neprebavljiv strjen med. Zaradi tega je zelo verjetno tudi odmrte družine v zimskem obdobju.

Čebelarji moramo upoštevati potrebe čebelje družine. Večina ukrepov je bila opisana že v julijsko-avgustovski številki SČ. Staro čebelarsko pravilo je, da naj bi po 15. avgustu samo izjemoma posegali v čebeljo družino. V tem obdobju je v panje najboljše posegati zjutraj, ob zaprtih oknih čebelnjaka. Pri odpiranju nakladnih panjev je potrebna še posebna pozornost. Ob morebitnem povečanem obletavanju čebel je treba delo ustaviti.

Delam tako, da so čebelje družine v začetku septembra po večini nakrmljene. Sredi septembra naj bi imela povprečna čebelja družina še približno pet satov zalege (LR 1/1 in AŽ-mera satja) z debelimi medenimi venci nad njo, preostali prostor na satju pa naj bi zapolnjevale medno-obnožinske in medene zaloge. Zaloga hrane je različna in je odvisna od vrste in velikosti panja. Pozneje družinam ne dodajam več hrane, ker želim, da matica čim prej omeji zaleganje.

Pred zatiranjem varoj s kislinami odstranim matično rešetko. Kratkotrajno hlapenje mravljinčne kisline, nakapane na krpo vileda (šokmetoda), ali dolgotrajno hlapenje s hlapilniki (Liebig, FAM, BS5, Medja ...) poleg uničenja varoj pripomore tudi k hitrejši omejitvi zaleganja matice. Če je jesen lepa, matica nadaljuje zaleganje, vendar je obseg zalege manjši, to pa omejuje razvoj varoj in količino kratkoživih čebel. Izjemoma jih krmim tudi pozneje, še posebej ob medenju bršljana. Družinam zvečer dodajam majhne odmerke (≈3dl) tople sladkorne raztopine, da lažje predelajo bršljanov med in omilijo posledice kristalizacije.

Julija je bila paša na gozdnatih območjih Slovenije kar obilna, kot da bi narava hotela nadomestiti pomanjkanje sicer rednih spomladanskih in poletnih paš. Žal je, kot sem predvideval že v junijski številki SČ, začel med v satju ponekod tudi kristalizirati (meli-

Kuhanje voščin

Cvetenje bršljana

citoza). Ob takšnem medu so čebele čez zimo na veliki preizkušnji, ogroženo je celo njihovo preživetje. Za nas čebelarje je to še dodatno delo, spremenjen pa je tudi način priprave družin za zimo. Nastale razmere rešujemo različno. Na začetek kristalizacije me opozori moten lesk medu v satju oziroma gostejši med na paličici, ki jo potisnem v celico z medom. Po večkratnem sprotnem točenju na vsakih štiri do pet dni pridobim nekaj več medu in ob kratkotrajnem medenju omilim težave. Letošnje dolgotrajno medenje pa je, vsaj pri meni, med v satju naposled »zacementiralo«. Če imam v rezervi dovolj satov za zaleganje, sate s strjenim medom izločim iz panjev. Ker letos teh nisem imel, sem po zadnjem točenju sate s kristaliziranim medom popršil s toplo vodo in jih vrnil čebelam v predelavo. Pred tem sem večino gnezda prestavil v medišče, tako da sem strjen med vstavil pod gnezdo v plodišče. V nakladnih panjih je to opravilo enostavnejše, saj naklado s strjenim medom postavimo pod gnezdo. Pršenje sem čez teden dni ponovil. Čebele predelajo večino medu. Če paša še traja in sem točenje končal, postopam enako kot ob medenju bršljana (vsak dan dodajam po ≈3dl sladkorne raztopine). Po vnovični predelavi ta med ne kristalizira več in pomešan s sladkornim medom je primeren za prezimovanje. Satje z nepredelanim medom nato pomaknem ob stene plodišča, čim dlje od zalege. Ko sem imel manjše število panjev, sem satje čez noč namakal v mlačni vodi ter ga nato iztočil ali ga dal čebelam v predelavo. Zelo strjen med je treba namakati dlje časa v toplejši vodi (pozor, čebelji vosek se tali pri >62 °C!). Če paša na hitro preneha, tega postopka ne priporočam, ker se lahko pojavi ropanje. V večjih čebelarstvih namakanje ni smiselno. Strjen med je izjemno koristen spomladi, ko čebele že lahko izletavajo in grejejo satje, saj je razvoj družin na njem boljši kot na sladkornem medu.

Septembra, po odmrtnju večine kratkoživih čebel, lahko nekatere družine precej oslabijo. Če se to zgodi v večjem, »pridobitnem« panju, odstranim matico in dodam rezervno družino (na petih do sedmih satih) z druge lokacije. Če je oslabela rezervna družina, jo pridružim močni družini v medišče. Enako postopam, če ostane družina brez

matice in sem imel srečo, da ni bila izropana. Tudi sprejetje matic je zdaj boljše kot v vročem poletnem obdobju. V tem obdobju pa vse te ukrepe izvajam samo v nujnih primerih. Urejanje družin sodi v obdobje prenehanja zadnjih paš.

Poletno zatiranje varoj se končuje, zato bo treba poseči v družine in odstraniti zdravilo proti tem zajedavcem. Ob tem preverim še stanje zalege, kajti prav zdaj je najlažje opaziti morebitno obolelost zalege za hudo gnilobo. Opis in podrobnosti so v mesečnih veterinarskih navodilih. Zdaj bodo varoje začele pobirati prvi davek. Družine, ki nam jih ni uspelo očistiti zajedavca, so oslabele, zato bodo na udaru roparic. To so po navadi močne in agresivnejše družine, očiščene varoj. V domače panje bodo poleg medu prinesle tudi velikansko število varoj in ves trud, ki smo ga doslej vložili v zatiranje, bo izničen. Ob morebitni reinvaziji je potrebno hitro ukrepanje in zatiranje z učinkovitim predpisanim sredstvom. Zavedati se moramo, da rop v večini primerov povzroči čebelar sam z nepravilnim postopanjem. Nekateri čebelarji, žal, pojave ropanje rešujejo tudi z metodami in sredstvi, ki nikakor ne spadajo v čebelarstvo (insekticidi). Medsebojno sodelovanje in obveščanje, etnoto zdravljenje in krmljenje ter stalen nadzor nad varojami so ključni dejavniki dobre čebelarje prakse.

Staro in poškodovano satje, ki smo ga izločili iz družin, je dobro čim prej prekuhati. Manjše količine satja pretopim v sokovniku, večje količine pa v parnem topilniku, v katerem lahko hkrati pretopim 20 satov. V njem je mogoče v vroči 2–4-odstotni raztopini natrijevega luga (NaOH) tudi razkužiti satnike ali drugo čebelarjsko opremo (ki prenese dovolj visoke temperature). Raztopino pripravim že v hladnem stanju, saj vsipanje luga v vročo vodo povzroči nevarno reakcijo kipenja. Nujna je primerna zaščita za kožo, oči in dihala. Ob lepem vremenu delamo v prostoru, ki za čebele ni dostopen, sicer pa je bolje, da za to opravilo izberemo deževen dan.

Septembra se začne povečevati tudi povpraševanje po medu in drugih čebeljih pridelkih oz. izdelkih. Zaradi stalne, večletne promocije čebelarstva, ki jo izvajajo ČZS in tudi čebelarji sami, se je povečalo povpraševanje po slovenskih čebeljih pridelkih,

Na strjevanje medu opozorijo tudi kristalčki na testnem vložku.

Namakanje »zacementiranih« satov

Pršenje satov s kristaliziranim medom

Varoje na čebelah – takšno stanje zahteva takojšnje dodatno zatiranje.

Varoza: družini ni več pomoči!

Zelo močna družina bo prezimila v medišču AŽ-panja.

zvišale pa so se tudi njihove cene. Vse pridelke je treba zdaj primerno pripraviti in jih opremiti za prodajo. Zakonodajca nas obvezuje, da izročimo kupcu varno živilo, to pa moramo zagotavljati v celotnem procesu pridobivanja, točenja in skladiščenja. Vsebi- na mora odgovarjati navedbam na embalaži. Če ste v dvomih glede vrste in kakovosti medu, so vam lahko v pomoč terenski svetovalci. Po končani medeni letini je tudi čas, da ocenimo kakovost naše ponu- be. Ocenjo je najbolje prepustiti strokovnjakom z

Biotehniške fakultete ter senzoričnim ocenjevalcem medu in medenih pijač pri ČZS na enem od ocenje- vanj. S prejetimi priznanji lahko obogatimo promocijo svojih pridelkov in dosežemo tudi višjo ceno. Če smo pridobivali med po načelih dobre čebelar- ske prakse, imamo vse možnosti tudi za najvišja priznanja. Pred nami je jesenska sezona različnih sejmov, dogodkov, praznovanj ..., vsako takšno priložnost pa moramo izrabiti za promocijo tako svojega kot tudi slovenske- ga čebelarstva. ■

KIPGO

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

ČEBELARSKA OPREMA

- PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
- CEDILA
- KADILNIKI
- ZAŠČITNA OPREMA
- PANJI IN OPREMA
- SATNICE
- OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

Odkupujemo čebelji vosk.

NUDIMO IZDELAVO SATNIC IZ VAŠEGA VOSKA

-MIN. KOLIČINA VOSKA 10 KG

URNIK:
 pon-pet 8 00-11 30
 12 30-17 00
JULIJ, AVGUST
SOBOTA ZAPRTO

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV

STROJ ZA ODKRIVANJE SATOV:
 -ZA AŽ SATE
 -ODKRIVANJE OBEH STRANI HKRATI
 NOŽI GREDO TUDI POD OKVIR NA NASTAVLJENO MERO

OBISČITE NAS V NAŠI NOVI SPLETNI TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

ČRPALKA ZA MED 230V ALI 4X300V

SISTEM APINAUT
 -ENOSTAVNO OZNAČEVANJE MATIC
 -ENOSTAVNO LOVLJENJE OZNAČENIH MATIC
 -PREPREČEVANJE ROJENJA

NOVOST

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S

PVC ZABOJI ZA TRANSPORT IN SKLADIŠČENJE POLNIH IN PRAZNIH OKVIRJEV

11 OKVIRJEV AŽ ALI
 10 OKVIRJEV LR

PANJI LR 1/1 IN LR 2/3

TER POSAMEZNI DELI LR PANJEV

ČISTEJŠI CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJ
 VEČJA KOLIČINA CV. PRAHA

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

Ekološko čebelarjenje

Vlado Auguštin*, vlado.augustin@czs.si

Ekološko čebelarjenje je vrsta in način čebelarjenja, ki se le počasi uveljavlja v slovenskem čebelarskem prostoru. Ker so naravne danosti z bogato krajinsko členitvijo, avtohtono kranjsko čebelo, različnimi tipi pokrajin in podnebij v Sloveniji pestre, so odlične tudi možnosti za nadaljnji in pospešen razvoj tega načina čebelarjenja, saj ta pomembno prispeva k zagotavljanju neoporečnih čebeljih pridelkov in ohranjanju oz. izboljšanju biotske raznovrstnosti.

Glede na to in glede na vse večje povpraševanje porabnikov po ekoloških pridelkih in živilih, pa tudi glede na vse večji obseg prometa s temi živili – ne samo v Sloveniji, ampak po vsej Evropi in tudi drugod po svetu – je prihodnost ekološkega čebelarjenja oziroma ekoloških pridelovalcev in predelovalcev razmeroma varna. Brez dvoma je torej ekološko čebelarjenje velika priložnost za doseganje večjih prihodkov in višje dodane vrednosti v naših čebelarstvih. Prav tako je veliko neizrabljenih priložnosti še v tako imenovanem ekoturizmu oz. turizmu na ekoloških kmetijah, ki je lahko dobra alternativa ali dopolnitev klasičnega kmečkega turizma.

Čebelarji, ki želijo svoje čebelje pridelke deklarirati z nazivom ekološko pridelani, morajo pred tem izpolniti predpisane zahteve, ki jih določa zakonodaja o ekološkem čebelarjenju. Te temeljijo na:

1. evropski zakonodaji:
 - Uredba Sveta (ES), št. 834/2007,
 - Uredba Komisije (ES), št. 889/2008, in
2. državni zakonodaji:
 - *Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oz. živil* (Ur. l. RS, št. 71/2010),
 - *Pravilnik o določitvi območij v RS, ki so primerna za ekološko čebelarjenje* (Ur. l. RS, št. 103/2011).

Čebelarstvo, ki se vključi v sistem ekološkega čebelarjenja in konča enoletno obdobje preusmeritve, postane ekološko čebelarstvo. Če želi čebelje pridelke ali izdelke iz ekološke pridelave tržiti kot ekološko pridelane, mora upoštevati določila o označevanju ekoloških pridelkov oziroma

izdelkov, ki so razdeljena na obvezna označevanja in prostovoljno izbiro blagovnih znamk interesnih povezav ekoloških kmetov.

Leta 2012 je bilo v Sloveniji 47 ekoloških čebelarjev s 1379 čebeljimi družinami. Povprečno je tako ekološki čebelar v letu 2012 čebelaril z 29 čebeljimi družinami. Če čebelarje razdelimo v skupine glede na število čebeljih družin, s katerimi čebelarijo, ugotovimo, da je večina čebelarjev v skupini z več kot 20 čebeljimi družinami.

I. POGOJI ZA EKOLOŠKO ČEBELARJENJE

Izbira stojišča za čebelnjak oziroma namestitev panjev

V ekološkem čebelarstvu je zaželeno, da viri nektarja in cvetnega prahu v območju treh kilometrov okoli stojišča po večini izvirajo iz ekološko obdelanih površin ali samoraslega rastlinstva.

Upoštevati je treba, da mora biti stojišče vsaj 1 km oddaljeno od glavnih prometnic in strnjenih mestnih središč oziroma najmanj 3 km od odlagališč, sežigališč odpadkov in industrijskih območij. Določilo je opredeljeno tudi v karti neprimernih območij za ekološko čebelarjenje v RS (Slika 1), ki je bila pripravljena na podlagi *Pravilnika o določitvi območij v RS, ki so primerna za ekološko čebelarjenje*. Ob prevažanju čebel na različna pasišča mora čebelar o premikih svojih čebel v dogovorjenem roku obvestiti nadzorno organizacijo.

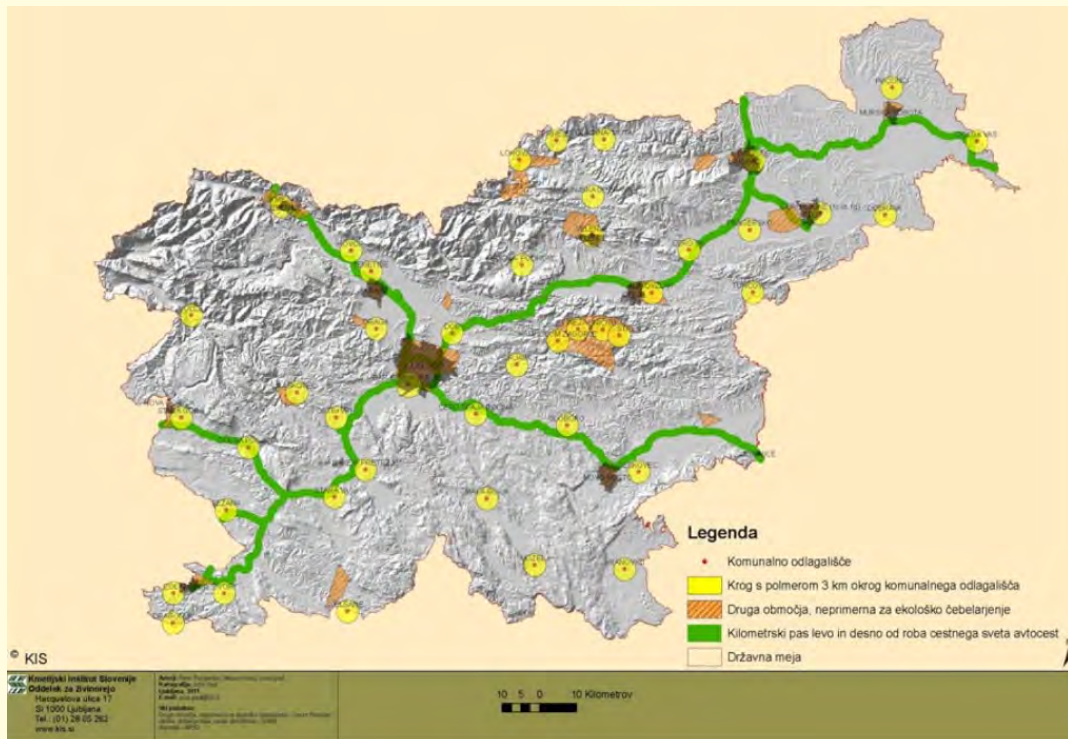
Čebelnjak in čebelji panji

Čebelji panji morajo biti po večini narejeni iz naravnih materialov, ki ne onesnažujejo okolja ali čebeljih pridelkov. V panjih je dovoljena samo uporaba naravnih snovi, kot so propolis, vosek in rastlinska olja.

Dovoljena je mehanska dezinfekcija, kot je čiščenje s paro ali neposredno s plamenom.

Za zaščito satnikov, panjev in satja pred škodljivci so dovoljeni ustrezni proizvodi, ki so uvrščeni na seznam v Prilogi II *Uredbe Komisije, št. 889/2008*. Za čiščenje in razkuževanje stavb, napeljave in pripomočkov pa je dovoljena tudi uporaba proizvodov, uvrščenih v Prilogo VII *Uredbe Komisije, št. 889/2008*.

*svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

Slika 1: Karta neprimernih območij za ekološko čebelarjenje v Republiki Sloveniji

Foto: Kmetijski inštitut Slovenije

Izbira čebelje rase

Izbira čebelje rase naj temelji na naravni prilagojenosti danim razmeram. V Sloveniji je za čebelarjenje, in s tem tudi za ekološko čebelarjenje, dovoljeno čebelariti le s kranjsko čebelo oz. kranjsko sivko – *Apis mellifera carnica*.

Razmnoževanje čebeljih družin

V ekološkem čebelarstvu lahko družine obnovljamo samo s tistimi družinami, ki so oskrbovane po načelih ekološkega čebelarstva, dovoljene izjeme pa so opredeljene v zakonodaji o ekološkem kmetovanju. Maticam ni dovoljeno prizrezovati kril.

Dokup čebeljih družin in matic

Če na trgu ni čebeljih družin iz ekoloških čebelarstev ali če moramo kupiti večje število družin (odmrtje zaradi bolezni ali drugi vzroki večjih izgub čebeljih družin), jih ob poprejšnji odobritvi nadzorne organizacije lahko dokupimo tudi v neekoloških čebelarstvih.

Za obnovo čebeljih matic in družin lahko na leto dokupimo največ 10 odstotkov čebeljih rojev in matic iz neekoloških čebelarstev, a pod pogojem, da jih vstavimo v panjske enote s satovjem ali satnicami iz ekološkega čebelarstva.

Uporaba čebeljega voska

Čebelji vosek mora izvirati iz ekoloških čebelarstev. Zagotoviti moramo stalen obtok voska v okviru čebelarstva. Ob predelavi voska v drugih obratih pa moramo zagotoviti nadzor in izdelavo satnic iz lastnega voska oz. iz voska ekoloških čebelarstev.

Prehrana čebeljih družin

V čebelji družini moramo vedno pustiti zadostne količine medu in cvetnega prahu. Za nadomestno krmljenje čebeljih družin lahko takrat, kadar je zaradi vremenskih razmer ogroženo njihovo preživetje, uporabimo ekološko pridelan med, ekološko pridelan sladkorni sirup ali ekološki sladkor. Nadomestno krmljenje lahko izvajamo od zadnjega točenja v sezoni do 15 dni pred začetkom naslednje sezone pridelovanja medu. Pri nadomestnem krmljenju je treba natančno zapisovati vrsto uporabljenega izdelka, datume krmljenja, količino dodane hrane in panje, ki smo jih krmili.

Preprečevanje razvoja bolezni in zdravljenje čebeljih družin

Izrezovanje trotovine je v ekološkem čebelarstvu dovoljeno le za obvladovanje populacije varoj. Če

čebelje družine kljub upoštevanju preventivnih ukrepov vendarle zbolijo ali se okužijo, jih moramo takoj zdraviti. Uporaba veterinarsko-medicinskih sredstev v ekološkem čebelarstvu mora biti v skladu s točno določenimi načeli. Uporabljamo lahko samo dovoljene veterinarsko-medicinske izdelke. Za zatiranje bolezni in okužbe, ki utegnejo povzročiti odmrtnje čebeljih družin, lahko uporabimo kemično sintetizirane medicinske izdelke, če njihovo uporabo predpiše veterinar. Za zdravljenje zajedavske bolezni oz. varoze lahko uporabljamo mravljinčno, mlečno, očetno in oksalno kislino ter mentol, timol, evkaliptusovo olje ali kafro.

Ob uporabi kemično sintetiziranih zdravil moramo ekološke čebelje družine med zdravljenjem preseliti v izolirane čebelnjake, ves vosek pa zamenjati z voskom iz ekološke pridelave. Po končanem zdravljenju je treba čebelje družine pred vnovično vključitvijo v ekološko čebelarjenje za eno leto vključiti v preusmerjanje, razen če so za zdravljenje uporabljeni v prejšnjem odstavku navedeni izdelki za zatiranje varoj.

Čebelar mora evidentirati vsako uporabo veterinarsko-medicinskih izdelkov. Navesti je treba vrsto izdelka (vključno z navedbo aktivnih farmakoloških snovi), podrobno diagnozo, odmerke in način uporabe, trajanje zdravljenja in priporočeno karenco. Te podatke je treba predložiti nadzornemu organu, preden izdelke prodajamo kot ekološko pridelane.

Pridobivanje, odvzem in skladiščenje medu

Med točenjem medu je prepovedana uporaba kemičnih sintetičnih repelentov, prepovedano pa je tudi točenje medu iz satov, v katerih je zalega. Vsako točenje medu je treba vpisati v ustrezno dokumentacijo. Pri tem je treba evidentirati odvzem mediščnih satov, točenje medu in pobiranje drugih ekoloških pridelkov ter ob tem navesti datum točenja oz. pobiranja ter vrsto in količino pridelka.

II. VKLJUČITEV ČEBELARSTVA V EKOLOŠKO ČEBELARJENJE

Postopek preusmeritve v ekološko čebelarjenje se začne s prijavo v sistem nadzora nad ekološkim kmetijstvom oz. v tem primeru čebelarjenjem. V Sloveniji nadzor izvajajo neodvisne, pooblaščene in akreditirane nadzorne organizacije. Te potem vsako leto izvajajo nadzor v vseh ekoloških kmetijah oz. čebelarstvih.

Ekološko pridelavo oz. predelavo v Sloveniji nadzirajo tri nadzorne organizacije, ki jih je za izdajanje certifikatov imenovalo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, njihovo delo pa nadzoruje Slovenska akreditacija:

KON-CERT, Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, njihova koda: SI-EKO-001

IKC, Inštitut za kontrolo in certifikacijo UM, njihova koda: SI-EKO-002

BUREAU VERITAS, SI-EKO-003

Pridelavo oz. predelavo čebeljih pridelkov lahko kot ekološko označimo le, če je njihova pridelava oz. predelava potekala v skladu z določili uredb oz. pravilnikov in če je obdobje preusmerjanja v ekološko čebelarstvo trajalo najmanj dvanajst mesecev. Šele po končani preusmeritvi in izpolnitvi vseh zapisanih določil lahko čebelarstvo svoje čebelje pridelke deklarira z nazivom ekološki.

Čebelarstvo, ki želi vstopiti v sistem ekološkega čebelarjenja in pri trženju čebeljih pridelkov uporabljati oznake za ekološko pridelavo, mora izpolnjevati določene zahteve, opredeljene v predpisih s področja ekološke pridelave.

III. TRŽENJE EKOLOŠKO PRIDELANIH ČEBELJIH PRIDELKOV

Trženje je zadnji in ključni korak, pri katerem čebelar naveže stik s kupcem. Ker imajo čebelarji ekološki pridelki po navadi posebno ciljno skupino kupcev, je treba med preusmeritvijo in tudi pozneje v okviru trženja poiskati to ciljno skupino in si pridobiti njeno zaupanje. Kupci ekoloških proizvodov so po navadi zelo ozaveščeni glede zdrave prehrane kot tudi glede vpliva pridelave hrane na okolje. V čebelarstvu že med preusmeritvijo načrtujemo tudi možnosti za trženje. Tako se lahko odločimo za prodajo na domu, tržnicah, sejmihi ali pa svojo pozornost namenimo pridelavi in prodajo zaupamo specializiranim tržnim subjektom.

Označevanje ekoloških pridelkov in izdelkov

Proizvod oziroma pridelek, pridelan v okviru ekološkega čebelarstva, mora biti deklariran z nazivom ekološke pridelave. Nosi lahko tudi

oznako »ekološki« ali dodatne označbe, kot je biološki ali biodinamični. Oznako »ekološki« ekološki kmetiji dodeli Ministrstvo za kmetijstvo in okolje na podlagi *Pravilnika o zaščitnem znaku za označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil* (Ur. l. RS, št. 58/2001). Oznaka »ekološki« od 1. julija 2010 naprej ni več obvezna, temveč je postala prostovoljna izbira posamezne ekološke kmetije oziroma ekološkega čebelarstva. Ta oznaka je obvezna le za postopke pridelave, ki so podrobneje opredeljeni v *Pravilniku o ekološki pridelavi in pridelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil*.

Uradne ekološke oznake:

Od 1. julija 2010 je v Evropi obvezen enoten znak za vse proizvode, ki so bili pridelani oz. predelani v skladu z Uredbo EU o ekološkem kmetijstvu. Poleg logotipa morata biti navedena tudi kraj, v katerem so bile sestavine pridelane (npr. kmetijstvo EU ali zunaj EU, lahko tudi ime posamezne države), ter šifra nadzorne organizacije, ki je pridelavo oz. predelavo nadzirala ter izdala certifikat.

Prejšnji evropski znak za ekološko kmetijstvo. Še vedno ga je mogoče opaziti na kaki embalaži, natisnjeni pred uveljavitvijo novega evropskega znaka.

ekološki

Pred 1. julijem 2010 so morala imeti ekološka živila, izdelana v Sloveniji, na embalaži državni znak ekološki. Po tem datumu je uporaba državnega ekološkega znaka prostovoljna.

Poleg navedenih oznak za pridelke iz ekološke pridelave poznamo na področju označevanja ekoloških proizvodov v Sloveniji še nekatere priznane blagovne znamke interesnih povezav ekoloških kmetov. Tako lahko člani Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije uporabljajo kolektivno znamko Biodar, biodinamični kmetje ali čebelarji pa blagovno znamko Demeter.

Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije (ZZEKS) je registrirala blagovno znamko BIODAR, ki združuje slovenska živila, pridelana in predelana po standardih te

Zveze. Standardi so v nekaterih zahtevah strožji od državnih (in evropskih). Znamka jamči, da živila izvirajo s kmetije, ki je v celoti preusmerjena v ekološko pridelavo, in potrjuje, da je živilo ekološkega izvora ter da ga od njive oz. hleva do prodajne police nadzirajo kontrolne organizacije. Zaradi navajanja individualne šifre uporabnika, njegovega imena in naslova je poreklu živila mogoče slediti do njegovega izvora.

DEMETER je visoko kakovostna in v številnih državah izjemno cenjena blagovna znamka za proizvode, pridelane po biološko-dinamični metodi. Izjemno stroge zahteve in zelo strog nadzor nadgrajujejo zahteve ekološke pridelave po merilih evropske uredbe. Za kmete so njihove kmetije živi, enkratni sistemi. Pri pridelavi ne uporabljajo nikakršnih sintetiziranih kemičnih sredstev, temveč pri delu z naravnimi bogastvi v energijsko-duhovni povezanosti razvijajo svoje strategije.

Posebno poglavje v ekološki pridelavi je trženje, saj tovrstna živila navadno kupuje manjši del populacije, vendar so ti ljudje po navadi zelo ozaveščeni, informirani in izobraženi, zato so tudi zahtevnejši. Za zdaj je trženje ekoloških čebeljih pridelkov prepuščeno inovativnosti posameznikov, vendar že obstajajo nekatere usmeritve, ki bi lahko bili zametki organiziranega in obsežnejšega trženja tudi na tem področju.

Posebno poglavje v ekološki pridelavi je trženje, saj tovrstna živila navadno kupuje manjši del populacije, vendar so ti ljudje po navadi zelo ozaveščeni, informirani in izobraženi, zato so tudi zahtevnejši. Za zdaj je trženje ekoloških čebeljih pridelkov prepuščeno inovativnosti posameznikov, vendar že obstajajo nekatere usmeritve, ki bi lahko bili zametki organiziranega in obsežnejšega trženja tudi na tem področju.

IV. SKLEP

Ekološko čebelarjenje je čebelarjenje, ki je prijazno do čebel, torej takšno, ki se skuša čim bolj približati naravnim procesom v čebelji družini. Gre za višjo obliko čebelarjenja, ki zahteva od čebelarja dodatno znanje in spretnosti ter ga postavlja pred odgovorno nalogo: pridelati čebelje pridelke brez kakršnih koli ostankov za porabnika, ki je za tak pridelek pripravljen plačati več.

Viri:

- Bavec, M., in sod. (2009): Sredstva in smernice za ekološko kmetijstvo. Maribor: Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Inštitut za ekološko kmetijstvo.
- Zupancič, M. (2011): Ekološko čebelarjenje. V: Augustin, V. (ur.), (2011): Čebelarski zbornik – zbornik XXXIV. državnega čebelarskega posveta.
- Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.

Veterinarski nasveti za september

Anita Vraničar Novak², anita.vranicarnovak@vf.uni-lj.si)

Jesen je pred vrati. V začetku septembra je treba čebele dokončno nakrmiti za zimsko zalogo hrane. Tako bomo za predelavo sladkorne raztopine izrabili še kratkoživeče poletne čebele. Satje, ki vsebuje kristaliziran manov med, je treba odstraniti iz panjev. Ob zadnjih krmljenjih je priporočljivo sladkorni raztopini dodati pelinov zvarek ali kas (recept je v knjigi dr. Riharja Varoza čebel), saj ta zavira razvoj povzročitelja nosestavosti.

Vse čebelje družine je treba natančno pregledati. Zdaj je v družinah manj zalege, zato morebitne spremembe v njih hitreje opazimo. Z zobotrebcom odstranimo spremenjene pokrovice (to je tiste, ki so nagrizeni, uleknjeni, drugačne barve, mokrega videza). Če se iz celic povleče rjavkasta, vlecljiva vsebina, je sat najbolje vrniti v panj. Zobotrebec sežgite, orodje, ki ste ga uporabljali pri pregledu pa obžgite s plamenom. Pokličite vašega območnega veterinarja za zdravstveno varstvo čebel. Skupaj z njim boste podrobno pregledali zalego v vseh čebeljih družinah. Če bo posumil v hudo gnilobo čebelje zalege, bo odvzel vzorec za laboratorijsko potrditev bolezni in vam napisal pisno navodilo. Huda gniloba čebelje zalege je nevarna kužna bolezen, ki jo zatiramo po zakonu. Čebelar je ob prijavi bolezni upravičen do odškodnine za uničene čebelje družine in opremo. Izpolniti mora vse zahteve, ki jih predpiše veterinarski inšpektor z odločbo. S tem bo preprečil širjenje bolezni v sosednje čebeljnake, saj so obolele čebelje družine izpostavljene ropanju. Spore, ki živijo tudi do 70 let, so tudi v medu. Območni veterinarji vsako leto odvzamejo vzorce medu za pregled na spore. Če je potrjena njihova vsebnost v medu, veterinar podrobno pregleda pokrito zalego v čebeljih družinah.

* dr. vet. med., VF NVI enota Novo mesto

Septembra je treba iz panjev odstraniti zdravila proti varojam. Uporabljenih trakov zdravila Check Mite ne odvrzite med gospodinjne odpadke! Lahko jih dobro zapakirate in ob priložnosti dostavite veterinarju, ki vam jih je izdal. Po odstranitvi zdravil počakajte 14 dni, nato pa v panje vstavite testne vložke. Naravni odpad varoj preverjajte vsakih sedem dni, podatke pa si zapisujte v dnevnik veterinarskih posegov. Dopustno število naravno odpadlih varoj je tri na teden (0,4 na dan). ■

Poročilo o sestanku med Veterinarsko fakulteto Nacionalnim veterinarskim inštitutom in g. Zorom

Na pobudo Čebelarske zveze Slovenije in v skladu s sklepom, sprejetim na problemski konferenci 6. decembra 2012, je bil sklican sestanek med skupino veterinarjev Veterinarske fakultete, Nacionalnega veterinarskega inštituta (VF NVI), pristojnih za zdravstveno varstvo čebel, in čebelarjem g. Antonom Zorom. Sestanek je bil 3. aprila 2013 v prostorih Veterinarske fakultete v Ljubljani. Na njem je g. Zor predstavil svoja spoznanja in opažanja pri zatiranju varoj v zadnjih desetih letih. Za veterinarje VF NVI so bile zanimive predvsem njegove ugotovitve o dinamiki razvoja varoj v čebelji družini med letom, o napadenosti trotovske zalege in načinu menjave satja. Izbira neregistriranega akaricidnega pripravka in dinamika zatiranja kot stalen ukrep v istih letnih obdobjih na vrhuncu čebelarske sezone pa nista v skladu z veterinarsko doktrino niti s predpisi, zato za prakso nista primerni.

Delovna skupina za zdravstveno varstvo čebel VF NVI

GLUKOZNO-FRUKTOZNI SIRUP - C*TruSweet

- visok odstotek sladkorja,
- takoj pripravljen za uporabo,
- stabilen in dolgo obstojen.

Dobavitelj:

SONLEN, d. o. o.

Razborca 4, 2382 Mislinja

GSM: 041/640 863

Tel.: 02/885 62 30

E-pošta: sonlen@siol.net

www.sonlen.si

Slovenska ekipa šesta na Mednarodnem srečanju mladih čebelarjev

V nemškem mestu Münster je od 21. do 24. junija letos potekalo četrto mednarodno srečanje mladih čebelarjev. Tekmovanja se je udeležilo 14 držav, vsaka s tremi tekmovalci, starimi od 14 do 16 let. Slovenijo so zastopali Jan Primožič Zver iz Kopra (mentorica ga. Andreja Smrdelj) ter Matic Čič in Luka Bubnič iz Postojne (mentor dr. Branko Peternejl).

Prvi dan srečanja so organizatorji za vse sodelujoče pripravili sprejem na prizorišču tekmovanja v Rieselfeldhofu. Tam smo dobili napotke za potek tekmovanja. Zvečer smo se udeležili koncerta tamburašič, na katerem smo se sprostiti in tudi nasmejali.

Naslednji dan smo mentorji obiskali tamkajšnji živalski vrt, mladi čebelarji pa so se v osmih skupinah, v katerih je bilo po pet tekmovalcev, pomerili v praktičnem delu tekmovanja. Vsak je tekmoval zase, točke tekmovalcev iz iste države pa so se seštevale. V tem delu so tekmovalci iz zaboja, v katerem so bile tudi čebele brez satja, najprej ujeli trota, potem pa so ga morali pravilno označiti in pospraviti v prenosno matičnico. Pri drugi nalogi so morali iz družine odvzeti sat s pokrito zalego in čebelami, a brez matice, in ga vstaviti v drug panj. Pri tretji nalogi so morali ob pregledu družine ugotoviti, ali je v njej matica. Pri četrti nalogi so morali različna čebelarska orodja razvrstiti v tri zaboje glede na njihov namen: orodja za točenje medu, orodja za vzrejo matic in orodja za splošno rabo. Veliko tekmovalcev ni vedelo, kam postaviti tenko plastično strgalko, ki je na eni strani zaokrožena. Sama jo uporabljam le v kuhinji za strganje smetane iz posode. Ali jo kateri čebelar v Sloveniji uporablja pri točenju medu?

Naslednja naloga je bila mikroskopsko prepoznavanje čebeljega telesa. Tekmovalci so morali slike iz mikroskopa postaviti na ustrezna mesta na povečani čebeli.

Šesta naloga je od tekmovalcev zahtevala prepoznavanje rastlin. Ob desetih rastlinah (oljna ogrščica, bezeg, paradižnik, detelja, vrba, koruza, jablana, fuksija, regrat in akacija) so morali označiti, ali čebele na njih nabirajo cvetni prah oz. medicino ali ne.

Pri sedmi nalogi so med petimi rastlinami (robida, lipa, kamilica, glavinec in okrasna lupina), postavljenimi v vazo, izbirali, katere so koristne za čebele.

Pri osmi nalogi so s pokušanjem različnih vrst medu ugotavljali, kateri med je pravi in kateri ne.

Deveta naloga je bila za tujce najtežja. S pokušanjem različnih vrst medu so morali namreč ugotoviti

sorto medu. Na fotografije rastlin so morali razvrstiti med akacije, oljne ogrščice, regrata, smreke in resja. Med je bil po večini kremni ali kristaliziran. Glede na videno, smo Slovenci lahko zelo ponosni na naš vrhunski med.

Tretji dan smo si mentorji ogledali staro mestno jedro in obiskali tržnico, na kateri smo se seveda ustavili pri dveh domačih čebelarjih. Cena medu je primerljiva z našo, tega pa nikakor ni mogoče reči glede kakovosti. Medtem so tekmovalci reševali teoretična pisna vprašanja, ki so bila za naše predstavnike lažji del tekmovanja. Čeprav je bil prevod slab (npr: »Kaj lahko sklepa čebelar o družini, ko pogleda plenico?« – namesto podnico), so se naši tekmovalci znašli in logično sklepali.

Zvečer je bila v mestni hiši slovesna podelitev nagrad, prireditev pa so se udeležili tudi tamkajšnji politični predstavniki. Prvo mesto je pripadalo Avstriji, drugo Nemčiji in tretje Češki. Slovenija je v skupnem seštevku točk med 14 tekmovalnimi ekipami zasedla šesto mesto, torej v zgornji polovici. S tem solidnim uspehom je bila zadovoljna tako ekipa tekmovalcev kot tudi oba mentorja.

Na splošno smo pričakovali boljšo organizacijo, saj mentorji iz ure v uro nismo vedeli, kam gremo in kaj nas čaka. Tudi vreme nam je z dežjem in mrazom precej ponagajalo, kljub temu pa smo se domov vrnili bogatejši, saj smo si pridobili tako nove izkušnje kot tudi nove prijatelje. Hvala ČZS, da smo lahko uspešno predstavljali Slovenijo.

Andreja Smrdelj

Foto: Andreja Smrdelj

Priložnostne poštne znamke - čmrlji

28. septembra 2012 je bila v Erbergovih paviljonih graščine Dol pri Ljubljani predstavitev novih priložnostnih znamk ČMRLJI. Pošta Slovenije je tega dne izdala serijo štirih znamk s čmrlji in dva ovitka prvega dne z znamkami s čmrlji, žigosanimi s posebnim poštnim žigom prvega dne Pošte 1262 Dol pri Ljubljani. Organizatorji predstavitve so bili Pošta Slovenije, Filatelistična zveza Slovenije in Čebelarstva zveza Slovenije, prostore pa je odstopila Občina Dol pri Ljubljani. Prošnjo za izdajo znamk s čmrlji sem na Pošto Slovenije naslovil že leta 2001. ČZS je prošnjo ponovila leta 2008, nato pa se je Pošta Slovenije odločila, da bo znamke izdala 28. septembra 2012.

Štiri vrste čmrljev, ki naj bi bili prikazani na znamkah, je izbrala skupina članov komisije UO ČZS za alternativne oprasovalce (Danilo Bevk, dr. Andrej Gogala, dr. Janez Grad, Aljaž Jenič, dr. Peter Kozmus), s čimer sta se strinjali tako komisija kot tudi ČZS, ki me je imenovala za koordinatorja s Pošto Slovenije. Od štirih oblikovalcev znamk, ki so se prijavili na natečaj Pošte Slovenije, so bili sprejeti motivi znamk, ki jih je oblikovala ga. Andrejka Čufer, članica komisije za alternativne oprasovalce, na ovitkih prvega dne pa sta prikazani moji fotografiji dveh družin čmrljev, ki jih je primerno preoblikovala ga. Čufer.

Na dan predstavitve znamk ČMRLJI so odprli tudi razstavo, na kateri so bile razstavljeni zbirka znamk s čebelami, ki jo je prijazno posodila ga. Cirila Haler iz Dobriše vasi, fotografije zbirke znamk s čmrlji, ki nam jih je po e-pošti poslal prof. dr. Wit Chmielewski, Research Institute of Pomology & Floriculture, Putawy, Poljska, zbirka čmrljev, last g. Aljaža Jeniča, poster s fotografijami novih znamk s čmrlji, ki ga je posredovala Pošta Slovenije, in moje fotografije čmrljev, panji, satje in literatura o čmrljih.

Kot za vsako leto je Pošta Slovenije tudi za leto 2012 organizirala izbor znamk, ki so bile ljubiteljem poštne znamk v tem letu najbolj všeč. 1. mesto je pripadlo bloku z dvema znamkama, ki sta ga skupaj izdali Pošta Slovenije in Madžarska pošta, na 2. mesto se je uvrstila znamka iz serije Naravni parki Slovenije z motivom Krajinskega parka Goričko, 3. mesto pa je pripadlo bloku z znamko, ki prikazuje svetlega zemeljskega čmrlja, *B. lucorum*. Znamka je izšla v seriji »Živalstvo – čmrlji«. Rezultat glasovanja kaže (Pošta Slovenije: BILTEN, št. 95, marec 2013, str. 2), da smo vsi, ki smo v okviru ČZS sodelovali pri nastajanju znamk ČMRLJI uspešno opravili delo, potrebno za izdajo teh znamk.

Dr. Janez Grad

Paviljon graščine Dol pri Ljubljani

Foto: Janez Grad

Ovitok prvega dne s prvimi tremi znamkami s čmrlji

Foto: Janez Grad

Ovitok prvega dne z znamko v bloku, ki je zasedla 3. mesto v okviru izbora znamk, ki so bile ljubiteljem poštne znamk v letu 2012 najbolj všeč.

Foto: Janez Grad

Adrenalinsko ogrebanje roja

Nekega majskega dne me je poklical brat, ki je prav tako čebelar, in mi sporočil, da so njegove čebele rojile in da moram priti ponje zgodaj zjutraj, dokler bodo še pri miru, če jih želim dobiti.

Z Vido Medic, ki je tudi čebelarka (ČD Novo mesto), sva vstali zgodaj, tako da sva bili že pred 6. uro v Roviščah pri Studencu (občina Sevnica). Čebele so bile zelo visoko, pa še rosa je bila, ker je ponoči deževalo. Pridružil se nama je tudi brat. Pri sosednjih Žibretovih smo si izposodili visoko lestev in začelo se je ogrebanje. Težko in nevarno! Še poseben izziv pa je bilo to delo za brata, saj je star že več kot 70 let. Njegovo drzno dejanje si lahko ogledate na fotografiji.

Z Vido sva samo tiho spremljali dogajanje in si želeli, da bi se vse srečno končalo. In res! Po dveh urah počasnega obrezovanja vej in vejic se je Lojze spustil po visoki lestvi na tla ter na obrezani vejici prinesel roj in ga spustil v Vidin panj. Lojzetu je uspelo, midve pa sva nato čebele odpeljali v Novo mesto.

Kot je razvidno, se za med torej ne trudijo samo čebele, saj je zahtevno in v takšnih primerih celo nevarno tudi čebelarjevo delo. Za Lojzeta, ki nosi sedem križev, pa tudi pogumno!

Tilka Zoran

Foto: Tilka Zoran

Lojze Tomažin iz ČD Sevnica na 8 m visoki lestvi rešuje eye čebel za Vido Medic iz ČD Novo mesto.

Obisk čebelarjev iz Španije

Od 14. do 18. aprila 2013 je bila na obisku v Sloveniji skupina štirinajstih čebelarjev iz Andaluzije. Obisk je organiziral g. Fernando de Miguel Rey, sicer predsednik Združenja čebelarjev province Malaga in direktor Muzeja medu v Malagi.

Gostje iz Španije so prvi dan obiskali Čebelarški center na Brdu, sprejel in pozdravil pa jih je tajnik ČZS g. Anton Tomec, ki jim je predstavil organiziranost čebelarjev v Sloveniji in delovanje ČZS. Presenetila sta jih skrb za ohranitev čistosti pasme naše kranjice in prizadevanje za pridobivanje neoporečnega medu. V Španiji uporabljajo za zatiranje varoj samo kemična sredstva, uporaba alternativnih sredstev pa ni dovoljena. Drugi dan obiska so dopoldne obiskali vzrejevalca matic Janeza Dremlija v Dragovšku, popoldne pa Čebelarstvo Koželj v Šmarju - Sapu. G. Anton Koželj jim je na stojišču nad izvirom Krke pokazal svoj način čebelarjenja s satniki različnih mer v istem panju, na njegovem domu pa so si ogledali še čebelarški muzej z bogato zbirko knjižnega gradiva, čebelarskega pribora in panjskih končnic. V dnevih, ki so sledili, so španski čebelarji obiskali čebelarstvo Božnar v Polhovem Gradcu, Čebelarški muzej v Radovljici in Čebelarstvo Švagelj v Štanjelu.

Navdušeni so bili nad lepoto Slovenije, skrbjo za ohranitev narave in prijaznostjo gostiteljev. Med obiskom se jim je porodila ideja, da bi v skupni petici zahtevali možnost uporabe sonaravnih sredstev za zatiranje varoj. Članek s fotografijami o njihovem obisku je objavljen na njihovi spletni strani »Miel de Malaga«.

Alojz Kavčič

Foto: Alojz Kavčič

Prva seja Sveta za čebelarstvo

Na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje je bila 21. 8. 2013 1. seja Sveta za čebelarstvo, seje pa se je udeležil tudi minister mag. Dejan Židan. Na prvi, konstitutivni seji so za predsednika Sveta izvolili dr. Petra Kozmusa, za njegovo namestnico pa mag. Andrejo Kandolf Borovšak.

Minister Dejan Židan je po seji sveta dejal, da bo prva naloga tega organa pregledati in preučiti pripombe in pobude javnosti, prispele v okviru javne razprave o Resoluciji o nacionalnem programu zaščite kranjske čebele. Resolucija bo nadgradnja veljavnih ukrepov na področju čebelarstva, katere dolgoročni cilj bo ohranitev kranjske čebele na ozemlju Slovenije tudi za prihodnje generacije čebelarjev. Resolucijo bo svet obravnaval na svoji prihodnji seji, 17. septembra.

Svet je strokovno posvetovalno telo ministra za področje čebelarstva, zato daje mnenja k ukrepom izvajanja kmetijske politike, ki vplivajo na čebelarstvo, in k predlogom predpisov s področja čebelarstva, predlaga znanstvene in izobraževalne dejavnosti s področja čebelarstva, poleg tega pa sprejema

tudi strokovna mnenja o drugih pomembnejših odločitvah s področja čebelarstva. Njegovi člani so predstavniki vladnih in nevladnih organizacij, javnih zavodov ter ugledni predstavniki stroke. Člane Sveta za čebelarstvo je z odločbo za obdobje štirih let imenoval minister Židan, ti pa so: Boštjan Noč, Čebelarstva zveza Slovenije; mag. Andreja Kandolf Borovšak, Čebelarstva zveza Slovenije; dr. Aleš Gregorc, Kmetijski inštitut Slovenije; dr. Peter Kozmus, Kmetijski inštitut Slovenije; Andreja Bizjak, Uprava RS za varano hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin; dr. Anton Svetlin, Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin; dr. Metka Pislak Ocepek, Nacionalni veterinarski inštitut; dr. Stanko Kapun, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije; dr. Peter Dovč, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani; dr. Janko Božič, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani; Aleša Kandus, Medex, d. o. o.; Anton Komat, neodvisni raziskovalec; Lidija Lipič Berlec, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje; Marjeta Bizjak, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

MB (povzeto po izjavi za javnost MKO)

Nova doktorica na področju čebelarstva dr. Lucija Žvokelj

Lucija Žvokelj, dr. vet. med., je v torek, 11. junija 2013, na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom »Razvojne lastnosti matic kranjske čebele (*Apis mellifera carnica*) v različnih pogojih vzreje«. Predstavila je najpomembnejše izsledke raziskav, ki jih je v okviru svojega podiplomskega študija na Univerzi v Mariboru opravila na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Preučevala je vpliv različnih zunanjih razmer in posledično zamika v opravitvi matice na njeno sposobnost uspešnega parjenja s troti, zaleganja jajčec in oblikovanja čebelje družine. Preverila je tudi vpliv različne hrane v intenzivni vzreji matic. Za ta namen je čebeljim družinam dodajala pogače, narejene z medom, sladkorjem v prahu in določenimi vrstami cvetnega prahu, kot sta cvetni prah oljne ogrščice in kostonja. Preučevala je tudi različne parametre kakovosti matic, kot so sposobnost zaleganja, število ovariolnih cevčic in teža matice, ter virusne okužbe, ki se pojavljajo pri vzreji. Doktorska disertacija bo javno dostopna tudi na spletni strani Univerze v Mariboru. Dr. Luciji Žvokelj sodelavci čestitamo za velik in pomemben dosežek!

Mateja Soklič

Foto: Mateja Soklič

Sodelovanje ČD »Peter Dajnko« Gornja Radgona pri Simbiozi 2012

ČD »Peter Dajnko« Gornja Radgona se je lani dejavno vključilo v projekt Simbioza 2012. Delavnica je potekala v Domu starejših občanov v Gornji Radgoni, na njej pa smo sodelovali bodisi kot prostovoljci bodisi kot udeleženci, saj ima društvo od letos naprej tudi svojo spletno stran (www.cd-peterdajnko.org), prek katere svoje člane in javnost obvešča o društvenem dogajanju. Predsednik društva Igor Litrop je na delavnici sodeloval kot prostovoljec, dve članici društva pa sta bili udeleženci. Zaradi velikega zanimanja se bo društvo v projekt Simbioza dejavno vključilo tudi letos.

Igor Litrop

Foto: Dom starejših občanov Gornja Radgona

Učenje uporabe računalnika in interneta za čebelarje

Simbioza je prepoznaven vseslovenski prostovoljski projekt, s katerim na temelju medgeneracijskega sodelovanja in prostovoljstva povečujemo računalniško pismenost med starejšimi in ki ga podpira tudi Čebelarstva zveza Slovenije. Letos bo Simbioza od **21. do 25. oktobra v številnih krajih po vsej Sloveniji** že tretjič povezovala več generacij in vso Slovenijo.

V minulem letu smo v več kot 300 krajih povezali kar 3250 prostovoljcev in 5033 starejših, med njimi tudi čebelarjev in čebelarark. O povezovanju vseh

skupin priča tudi podatek, da so kot prostovoljci sodelovali zaposleni, dijaki, študentje, brezposelni in tudi osnovnošolci.

Čebelarje in čebelarke vabimo, da se nam pridružite tudi letos – svoj pečat lahko pustite kot prostovoljec in svoje znanje delite s starejšimi, ali pa **pri projektu sodelujete kot udeleženec, ki želi storiti prve korake v svetu računalništva in interneta. Prijave že zbiramo, in sicer na naši prenovljeni spletni strani www.simbioza.eu ali po telefonu št. 040/940 888.** MB

Kraški med pridobil evropsko zaščito

Evropska komisija je v začetku avgusta v Uradnem listu EU objavila registracijo Kraškega medu kot zaščitene pridelka (zaščitena označba porekla). Kraški med je že 17. slovenski pridelek oz. izdelek in četrti z območja Krasa, ki je registriran pri Evropski komisiji.

Kras je pojem in sinonim za skopo zemljo, hudo zimo, burjo in sušo. V takšnih ekstremnih razmerah raste številno avtohtono rastlinstvo, prilagojeno na Kras. Glede na čebeljo pašo so tipične vrste Kraškega medu: med rešeljike, divje češnje, akacije, kostanja, lipa, divjega žepka ter cvetlični in gozdni med. Zelo veliko znanja in potrpljenja je potrebna, da čebelar pripravi čebelje družine za nabiranje sortnih vrst medu naštetih rastlin. Zaradi podnebni razmer in mikroklima je Kraški med po svoji vsebini

suh in zrel med, bogat z minerali, rudninskimi snovmi in encimi, bogat rastlinski sestav in suho podnebje pa dajejo medu polno in izrazito aromo, ki je odločilna za drugačnost Kraškega medu.

Ob tej priložnosti lahko prizadevnim čebelarjem in uporabnikom označbe Kraški med le čestitamo za pridobitev zaščite in jim zaželimo uspešno pridelavo in trženje medu!

MB (povzeto po izjavi za javnost MKO)

Foto: internet

Finančna pomoč za nadomestilo škode v čebelarstvu

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO) obvešča vse čebelarje, da je v petek, 30. 8. 2013, v Uradnem listu RS objavilo javni razpis »*Finančna pomoč za nadomestilo škode v čebelarstvu*«. Okvirna vrednost nepovratnih sredstev je do 200.000 evrov. Rok za oddajo vlog bo začel teči peti dan po objavi javnega razpisa v Uradnem listu RS, to je 4. 9. 2013, oddati pa jih bo mogoče vse do zaprtja javnega razpisa, ki bo objavljen na spletni strani MKO. Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev, tj. pomoči čebelarjem v vrednosti 2,43 evra na čebeljo družino kot delno poplačilo za škodo, ki sta jo leta 2012 v naravnem okolju povzročili suša in pezeba in zaradi česar je bilo zmanjšano tudi medenje. Ta podpora je namenjena

čebelarjem, ki so imeli na dan 30. 6. 2012 v register čebelnjakov vpisanih najmanj 20 čebeljih družin. Vloge za pridobitev sredstev lahko vložijo čebelarji, ki so vpisani v register čebelnjakov, ki ga vodi MKO. **MKO**

Pojasnilo ČZS

Glede na to, da je razpisni dokumentaciji potrebno priložiti izjavo, ki jo podpišeta vlagatelj in ČZS-PRO, bodo na osnovi podatkov iz registra čebelnjakov upravičeni čebelarji prejeli podpisane izjave in navodila za izpolnjevanje dokumentacije s strani ČZS najkasneje do petka, 6. 9. 2013 na svoje naslove. Po zagotovilih MKO je finančnih sredstev dovolj za vse upravičence.

Novi čebelarski mojstri

V četrtek, 22. avgusta 2013, so v prostorih Čebelarke zveze Slovenije potekali prvi praktični izpiti za čebelarske mojstre. Osem kandidatov je pod strogim očesom izpitne komisije dokazovalo svoje mojstrske spretnosti in znanje s področja čebelarstva ter si na koncu zaslužno pridobilo naziv čebelarski mojster. Novi čebelarski mojstri so postali: Štefan Šemen, Aleksander Mikuš, Zoran Kmetič, Janez Dremelj, Ksenija Dremelj, Janez Markič, Janez Hostnik in Anton Žižek. Predsednik izpitnega odbora je bil

dr. Janko Božič, v zadnjem delu izpitov pa sta bila člana izpitnega odbora za čebelarske mojstre še dr. Peter Kozmus in g. Norbert Jedlovčnik. Preverjanje znanja je spremljala tudi strokovna sodelavka Obrtne zbornice Slovenije za mojstrske izpite Jasmina Vučajnk. Poleg njih so bili člani izpitne komisije še mag. Franc Šavli, čebelarski mojster Danijel Šavli in mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med. Več o tem velikem dosežku bomo poročali v prihodnji številki našega glasila. **MB**

Dan odprtih vrat sadovnjaka KIS

V sadovnjaku Kmetijskega inštituta Slovenije na Brdu pri Lukovici bo v **soboto, 7. septembra 2013, od 10.00 do 17.00 ure**, že trinajsto leto zapored dan odprtih vrat. Obiskovalci bodo v uvodu lahko prisluhnili predavanju biologa **Janeza Gregorija** z

naslovom »Ptice v sadovnjaku«, temu pa bodo sledili strokovno vodeni ogledi po sadovnjaku, obisk sadjarske tržnice ter razstava in degustacija zgodnjih sort jabolk in hrušk. Za vse obiskovalce bodo vrata na široko odprta! **Roman Mavec**

13. vseslovensko ocenjevanje medenih pijač

Leto je naokrog in spet je čas, da se z vašimi medenimi pijačami predstavite na letos že 13. vseslovenskem ocenjevanju medenih pijač. Udeleženec bo za vsak vzorec prejel uradno analizo, ki je potrebna v javnem prometu. Ocenjevani bodo medena žganja, medeni likerji, medeni likerji z dodatki, medice in peneče medice. Rok za prijavo in dostavo vzorcev je **najpozneje do 27. septembra 2013**. Vzorce medenih pijač lahko oddate osebno v trgovini JANA, Streliška cesta 150, 2000 Maribor, ali pa jih pošljete po pošti na naslov: Društvo izdelovalcev medenih pijač Maribor, Pot na Rute 8, 2000 Maribor.

Petčlanska strokovna komisija bo medene pijače ocenjevala na podlagi veljavnega pravilnika, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Ocenjevanje bo potekalo oktobra v degustacijski sobi Kmetijsko gozdarskega

zavoda Maribor. Razglasitev rezultatov s podelitvijo odličij bo v Mariboru. Analize in rezultate ocenjevanja bodo udeleženci dobili takoj po končanem ocenjevanju oktobra 2013. **Celotno besedilo razpisa ter prijavnico lahko dobite na spletni strani ČZS ter na Čebelarski zvezi društev Maribor.**

Marko Cesar, predsednik Društva izdelovalcev medenih pijač

**DRUŠTVO
IZDELOVALCEV
MEDENIH PIJAČ
MARIBOR**

21. senzorično ocenjevanje medu - ocenjevanje z najdaljšo tradicijo v Sloveniji

ČD Ljubljana Moste - Polje vabi na 21. društveno ocenjevanje slovenskega medu. Poleg priznanj bomo podelili tudi priznanja za prvaka posamezne sorte medu in šampiona za najbolje ocenjeni med. Vzorce sprejemamo v 720 ml kozarcih. K vzorcu priložite izpolnjeno nalepko, izjavo o izvoru medu in podaritvi vzorca za dobrodelne namene. Zmagovalni vzorci medu ne bodo vključeni v državno ocenjevanje medu. Pristojbina je **12 EUR** za vzorec. Te bo

mogoče osebno oddati v ponedeljek, 16. septembra 2013, od 17. do 19. ure, v Zadržnem domu Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43. Vzorce lahko pošljete tudi po pošti na naslov: Anton Kremesec, Novo Polje c. XII/10, 1260 Ljubljana - Polje. Dodatne informacije po telefonu št.: 031/763 079 (Rudi Matajdl); 040/556 852 (Franc Jere).

*Rudolf Matajdl,
ČD Ljubljana Moste - Polje*

Razprava o uporabi sonaravnih sredstev za zatiranje varoj

ČZS, JSSČ je v četrtek, 13. junija 2013, v čebelnjaku Centra biotehnike in turizma v Novem mestu organizirala razpravo o uporabi sonaravnih sredstev za zatiranje varoj. V okviru te je bila praktično prikazana tudi uporaba organskih kislin in eteričnih olj za ta namen.

V uvodu razprave je specialist za tehnologijo čebelarjenja **g. Vlado Auguštin** poudaril, da varoje povzročajo občutno gospodarsko škodo v Evropi. Izgube čebeljih družin so velike. Parazit *Varroa destructor* je na številnih območjih že postal odporen na različna kemična sredstva. Za zatiranje varoj uporabljajo čebelarji različna, tudi nelegalna sredstva, hkrati pa se pojavlja problem ostankov v vosku in medu. Ostanki kemičnih sredstev za zatiranje varoj pa so v nasprotju s slovesom o kakovosti našega medu. Alternativna kemičnim sredstvom za zatiranje varoj so organske kisline in eterična olja. Njihova uporaba pa je uspešna le, če poteka v konceptu, tj. z izvajanjem vrste dejavnosti, ki pripomorejo k uspešnemu obvladovanju varoj.

G. Borut Preinfalk, dr. vet. med., je predstavil pomembnost priprave čebeljih družin na uporabo sonaravnih sredstev za zatiranje varoj, pa tudi pomembnost pravočasnega spremljanja populacije varoj, saj to postaja nujnost, če želimo, da bo alternativno obvladovanje varoj uspešno. Z nekaj več znanja o življenju varoj in s poznavanjem vseh obrobni pojavov, povezanih z varojami, ki vplivajo na razvoj čebelje družine in na pridelek medu, se čebelar lahko uspešno upre temu zajedavcu. Spremljanje razvoja varoj v čebelji družini postaja enako pomembno kot spremljanje in usmerjanje razvoja čebelje družine.

G. Pavle Golob je predstavil uporabo mravljinčne kisline za zatiranje varoj in pripomočke za vnašanje te kisline v panj. V zadnjem obdobju je za ta namen na voljo veliko različnih pripomočkov. Prvotnim metodam hitrega izhlapevanja (šokmetodam) so se pridružile metode in pripomočki, ki daljši čas omogočajo enakomernejše doziranje in zmanjšujejo možnost izgube matic. G. Golob je pri uporabi mravljinčne kisline še posebno pozornost namenil kovinskim delom v panju, saj morajo biti ti zaradi korozivnosti te kisline izdelani iz nerjavečega jekla.

G. Franci Kobe je predstavil uporabo sredstva Apiguard, ki omogoča zatiranje varoj po paši. Pri tem načinu je treba čebele takoj po odvzemu medu najprej kar najbolj nakrmiti, šele nato pa v njih s timolom zatirati varoje! Upoštevati je treba navodila proizvajalca in skrbno preverjati uspešnost postopka. Kot uspešen mizar je g. Kobe predstavil tudi izboljšan AŽ-panj z vgrajenim testnim vložkom z mrežo.

Na koncu je specialist za tehnologijo čebelarjenja **g. Vlado Auguštin** predstavil uporabo oksalne kisline, ki je učinkovito zatira varoje v obdobju, ko v čebelji družini ni več zalege. S tovrstnim zatiranjem ne popravljamo napak iz preteklosti, temveč postavljamo temelje za brezskrbno čebelarjenje v prihodnji sezoni, saj nam varoj ne bo treba zatirati vse do konca pašnega obdobja.

Mogoči so trije načini vnašanja oksalne kisline v panj:

- pršenje oksalne kisline – 30 g dihidrata oksalne kisline v litru vode,
- kapanje oksalne kisline – 35 g dihidrata oksalne kisline v litru sladkorne raztopine in
- sublimacija oksalne kisline.

Z vsemi tremi postopki je mogoče doseči enako, približno 90-odstotno uspešnost. Vse tri načine vnašanja oksalne kisline v navedenih koncentracijah čebele prenašajo enako dobro.

Po končanih predstavitvah se je razvila dolgotrajna in konstruktivna razprava, v kateri je **g. Milan**

Meglič poudaril, da je uspešno obvladovanje varoj pri čebelarju dostikrat odvisno tudi od uspešnosti sosednjega čebelarja. Če čebelarji v društvu oziroma tisti čebelarji, ki imajo čebele blizu skupaj, časovno uskladijo zatiranje varoj, jih bodo tudi lažje obvladovali. *Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ*

Senzorična ocenjevanja medu v letu 2013

Objavljamo razpored senzoričnih ocenjevanj medu v letu 2013. Vsa ocenjevanja bodo potekala po »Pravilniku o senzoričnem ocenjevanju medu«, ki ga najdete na spletni strani www.czs.si/Files/pravilnik_sprejet_22_11_2012_pdf.pdf. Za en vzorec sta potrebna dva kozarca istega medu z neto količino od 450–500 g. Kandidat mora vzorcu priložiti tudi izjavo o sodelovanju na ocenjevanju medu, ki jo bo našel

v prilogi omenjenega Pravilnika. Letos bodo prvaki posameznih sort na območnih in mednarodnih ocenjevanjih sodelovali na državnem ocenjevanju medu, ki bo predvidoma v začetku meseca novembra na ČZS. Natančnejši pogoji za sodelovanje na ocenjevanjih medu so zapisani v Pravilniku o senzoričnem ocenjevanju medu (2012), ki je objavljen na spletni strani ČZS. Vljudno vabljeni k sodelovanju!

Organizator	Zbiranje vzorcev	Naslov	Pristojbina	Informacije	Ocenjevanje
Mednarodno ocenjevanje medu - Semič 2013	1.-15. 9. 2013, 14.00-20.00	Žani Škrinjar, Vajdova ulica 45, Semič	15 EUR	ga. Škrinjar: 07/306 76 53, 040/844 373 www.cdsemic.si info@cdsemic.si	5. 10. 2013
7. regijsko ocenjevanje medu Novo mesto 2013	6.-8. 9. 2013	Tine Košmerl, Petelinjek 33, Novo mesto	15 EUR	g. Košmerl: 07/334 41 91, 051/344 512 www.cebelarjinm.com	14. 9. 2013
ČZD Maribor	do 21. 9. 2013	ČZD Maribor, Streliška 150, Maribor ali Čebelarstva trgovina Jana	15 EUR	g. Vogrinec: 041/818 705	3. 10. 2013
Regijsko ocenjevanje medu OČD Koper	23.-25. 9. 2013	Darko Kozlovič, Škocjan 33 e, Koper	12 EUR	g. Kozlovič: 041/778 225	28. 9. 2013
14. mednarodno ocenjevanje medu Sežana 2013	8.-15. 10. 2013	Bogomir Furlan, Brkinčeva 24, Sežana	15 EUR	g. Furlan: 05/734 60 54, 041/860 034	19. 10. 2013
ČZD Pomurja	14.-18. 10. 2013, 8.00-12.00	VF NVI - enota MS, Noršinska c. 35, Murska Sobota	15 EUR	ga. Matavž: 031/622 730 lidija.matavz@vf.uni-lj.si	20. 10. 2013

NOVO

V sodelovanju z g. Francem Prezljem je pri založbi **Partner graf d.o.o. Grosuplje** izšla knjiga ruskega avtorja G. F. Taranova

HRANA IN PREHRANA ČEBEL

Knjigo dobite na sedežu založbe
Kolodvorska cesta 2, 1290 Grosuplje.

Cena na izvod je 12,00 €, v ceno je že všteti DDV.
Naročila sprejemamo na telefon **01/ 78 61 177**
in na e-pošto: info@partnergraf.si

Novi izračun pavšalne ocene dohodka na panj bo nižji

Med čebelarji krožijo informacije o spremembi davčne zakonodaje in zvišanju davkov tudi na področju čebelarstva. Zaradi tega je treba poudariti, da Zakon o dohodnini – 2 ni spremenjen v delu, ki se nanaša na čebelarstvo.

Čebelarstvo je tako v 69. členu Zдох-2 opredeljeno kot osnovna kmetijska dejavnost. Kot preostale kmetijske dejavnosti imamo tudi čebelarji tri možnosti ugotavljanja davčne osnove iz osnovne kmetijske dejavnosti, in sicer: pavšalno, po normiranih odhodkih ali z vodenjem knjig. **V osnovno kmetijsko dejavnost sodi tudi pridelava čebeljih pridelkov** (med, cvetni prah, matični mleček, surov propolis, čebelji vosek, med v satju, čebelje družin in matice).

Čebelarju, ki se odloči za ugotavljanje davčne osnove na podlagi **pavšalne ocene dohodka na panj**, je dohodek iz osnovne kmetijske dejavnosti pripisan pavšalno. 26. člen Zakona o dohodnini čebelarje oprošča plačila dohodnine za prvih 40 panjev v kmečkem gospodinjstvu. To je sicer opredeljeno kot skupnost ene ali več fizičnih oseb, članov enega ali več gospodinjstev, ki so na dan 30. junija v davčnem letu prijavljeni na istem naslovu in njihov skupni dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti dosega najmanj 200,00 EUR. V skupni dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti so vštetí potencialni tržni dohodki od pridelave na zemljiščih (katastrski dohodek), potencialni tržni dohodki od pridelave v panjih in drugi dohodki, ki so plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike ali druga plačila iz naslova državnih pomoči, prejeta v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (kmetijske subvencije – »Tehnična pomoč čebelarjem« ni predmet obdavčitve).

Če torej kmečko gospodinjstvo ne dosega 200,00 EUR dohodka iz osnovne kmetijske

dejavnosti (tj. skupaj katastrski dohodek, pavšalna ocena dohodka na panj in subvencije), **ni predmet dohodnine.**

Spremenil pa se je Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka (Zukd-1), ki ureja sistem ugotavljanja katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na panj. V Zukd-1 je določena metodologija ugotavljanja višine pavšalne ocene na panj, na podlagi katere Geodetska uprava Slovenije pripravlja izračune. Med drugim Zukd-1 pri izračunih upošteva tudi povprečno pridelavo medu na panj, kot jo izkazujejo podatki SURS za zadnja tri leta pred letom, za katero se dohodek ugotavlja. Za leti 2013 in 2014 so pavšalno oceno dohodka na panj ugotovili na dan 31. avgust 2013 za stanje čebeljih družin v registru čebelnjakov na dan 30. junija tega leta. Če bo ugotovljena ocena za več kot 10 % višja od pavšalne ocene dohodka, ki je bila za panje upoštevana na dan 30. junija 2012, bo za leto 2013 panjem pripisana za 10 % višja pavšalna ocena dohodka.

Že od samega začetka je pri pripravi izračunov sodelovala tudi Čebelarska zveza Slovenije. Po aprilski objavi osnutka izračuna, po katerem je bila nova pavšalna ocena dohodka na panju kar 31 EUR, sta Javna svetovalna služba in komisija za ekonomiko pri ČZS na ta izračun pripravili strokovno argumentirane pripombe in predloge. Na podlagi naših pripomb naj bi po podatkih Ministrstva za kmetijstvo in okolje trenutni predlog ocene znašal 17 EUR (do sedaj je bilo 20 EUR). V tem primeru bodo čebelarji iz naslova osnovne kmetijske dejavnosti za leto 2013 in 2014 plačali manj davka kot v minulih letih, kar je z ozirom na izredno slabo letino v letu 2012 tudi pričakovano.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Spremembe in dopolnitve Pravilnika o označevanju čebelnjakov in stojišč

V Uradnem listu RS, št. 55/2013, je bil 28. junija letos objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o označevanju čebelnjakov in stojišč. Da bi zmanjšali administrativne ovire, pravilnik med drugim poenostavlja sporočanje podatkov v register čebelnjakov. Tako je odpravljeno sporočanje števila čebeljih družin dvakrat na leto; čebelar po novem podatke sporoči enkrat na leto, in sicer do 25. maja za oba prejšnja datuma. Drugi odstavek 10. člena po novem pravi, da je vsak čebelar dolžan v register čebelnjakov sporočiti podatke o številu čebeljih družin, ki jih ima v lasti v posameznih čebelnjakih, in sicer na dan 15. april in 31. oktober. Podatke za oba navedena datuma je treba sporočiti najpozneje do 25. maja. Sporočiti mora število vseh čebeljih družin, vključno z rezervnimi družinami, ki jih ima na dan popisa.

Da bi zmanjšali administrativne ovire, je na voljo tudi javno dostopna aplikacija, prek katere je mogoče preprosto sporočiti število čebeljih družin: vpisati je treba le številko čebelnjaka, število čebeljih družin in zaradi varnosti še davčno številko čebelarja. Elektronsko sporočanje števila čebeljih družin se šteje enako kot sporočanje prek obrazcev.

Pravilnik prav tako na poenostavljen način uvaja možnost registracije začasnega čebelnjaka, s katero je zaradi učinkovitega izvajanja ukrepov za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje boleznih čebel mogoče zagotoviti sledljivost vseh premikov čebel. Peti odstavek 8. člena pravilnika določa, da lahko čebelar, ki je registriran v registru čebelnjakov,

začasni čebelnjak registrira za največ šest mesecev. Čebelar odda vlogo za registracijo začasnega čebelnjaka pred načrtovanim premikom čebel v začasni čebelnjak veterinarju, ki v skladu s predpisi, ki določajo ukrepe za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje boleznih čebel, potrjuje izjavo za promet s čebelami. V vlogi poleg podatkov o premiku navede še svoje ime in svoj naslov, število čebeljih družin, podatke iz katastra, v katerem bo postavljen čebelnjak, ter trajanje registracije začasnega čebelnjaka. Tretji odstavek 6. člena pa dopušča izjemo, da je čebelnjak, ki je registriran začasno za obdobje do šest mesecev, označen s kopijo veterinarskega potrdila za promet s čebelami, izdanega na podlagi predpisov, ki določajo ukrepe za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje boleznih čebel. Čebelar označi čebelnjak takoj po namestitvi čebel.

Poenostavljen je tudi postopek registracije stojišč za začasne dovoze čebel na pašo ali na prezimovanje po potrjenem pašnem redu. Prvi odstavek 9. člena, ki določa postopek označevanja in registracije stojišč, določa, da registracijo stojišč opravi odgovorna oseba za vodenje seznama stojišč izvajalca pašnega reda, ki je določena in potrjena z vlogo za potrditev ali dopolnitev pašnega reda po predpisih, ki urejajo čebelarški pašni red.

Mag. Zlatko Kafel, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

beep sistem za oddaljen nadzor razmer v čebeljih panjih

Sistem vam preko SMS sporočil ali spletne nadzorne aplikacije omogoča:

- spremljanje dnevni doprinosov medu
- vpogled v aktivnosti čebelje družine
- posredovanje okoljskih podatkov
- alarmiranje prisotnosti vandalizma

Meritve iz vzorčnih postavitev si oglejte na:

www.comsensus.eu/beepDemo.html

ComSensus d.o.o.
T: 0599 62 845
info@comsensus.eu
www.comsensus.eu

Srbski čebelarji kopirali kozarec za Slovenski med!

S tem prispevkom želimo seznaniti slovensko javnost z mnenjem ČZS o »unikatnem« kozarcu za med srbskih čebelarjev. ČZ Srbije namerava namreč v okviru projekta »Socijalno-ekonomski razvoj dunavske regije u Srbiji«, financiranem iz evropskega programa IPA za Srbijo, uveljaviti tudi svoj kozarec za med.

Na ČZS smo že pred leti uresničili dolgoletno idejo o uvedbi svojega kozarca, namenjenega samo za med in izdelke iz medu slovenskega izvora. Slovenski čebelarji smo prvi tak kozarec, ki ga je oblikovala ga. Andreja Rogelj, dobili leta 2008. Čebelarji so kozarec dobro sprejeli in njegova oblika je pri slovenskih kupcih že dobro prepoznavna. Zaradi tega smo 900-gramski kozarec pozneje dopolnili še s tremi različnimi velikostmi, tako da imamo čebelarji zdaj na voljo štiri različne velikosti kozarca, celostno pa smo zgodbo zaokrožili še z značilno steklenico za žgane medene pijače. Kozarec je pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino zaščiten kot model in kot tridimenzionalna blagovna znamka, to pa pomeni, da so zaščitenе vse izvedbe modela.

V minulih letih smo to našo idejo na različnih srečanjih predstavili tudi srbskim čebelarjem. Ker je bila ideja zanimiva tudi zanje, so jo povzeli in leta 2010 predstavili osnutek svojega kozarca, ki pa je očitno kopija našega zaščitenega kozarca. Na to se je takoj odzvala ČZS in jih opomnila, da je oblika kozarca enaka obliki našega zaščitenega kozarca.

Žal skuša srbska stran kljub opozorilu idejo realizirati in izdelati kozarec, ki je v več elementih podoben našemu in je torej njegova kopija. Ker menimo, da takšen pristop srbske strani ni evropski, bomo temu ugovarjali, saj je uvedba srbskega kozarca v okviru projekta »Socijalno-ekonomski razvoj dunavske regije u Srbiji« financirana iz evropskega programa IPA za Srbijo. Glede na zaščito oblike našega kozarca in glede na sprejeto strategijo je ČZS odločena, da bo ob morebitni kršitvi zaščite uveljavljala tudi materialno škodo.

Želimo si, da bi nam s srbsko stranjo uspelo doseči dogovor o opustitvi uvedbe očitne kopije oblike našega kozarca in da bi srbski čebelarji ob-

likovali svoj kozarec, kot smo jim že večkrat predlagali in pri čemer jih tudi podpiramo. Predlagamo jim, naj oblikujejo kozarec, ki se bo razlikoval od našega, saj se bodo s tem izognili tako težavam z zamenjavo kot tudi zavajanju porabnikov.

*Boštjan Noč, predsednik ČZS in
Tanja Magdič, svetovalka JSSČ*

Kozarec za slovenski med

Foto: MB

Srbska kopija Kozarca za slovenski med

Foto: Internet

Dokumentarec »Več kot med« v kinu

Na rednem sporedu Kinodvor (Kolodvorska 13, Ljubljana) bo od 10. septembra 2013 dokumentarni film Več kot med (More Than Honey). Premierni projekciji, ki bo 10. septembra ob 19.00, bo sledil pogovor s strokovnjaki s tega področja. Na njem bodo sodelovali Franc Šivic (čebelar), Anton Komat (ekolog, svobodni raziskovalec) in Aleša Kandus (direktorica Medexa). Prisrčno vabljeni!

MB

Foto: Internet

Skrb za urejenost Čebelarskega centra Slovenije

Čebelarski center Slovenije – lani smo praznovali 10. obletnico njegovega odprtja – je središče vseh slovenskih čebelarjev. To je naš ponos, je dom nas vseh, saj je zrastel iz znoja in žuljev čebelarjev. Tako bo ostalo tudi v prihodnje. Nekatera ČD tudi po odprtju ohranjajo skrb za lepoto in urejenost centra. Ob tej priložnosti naj se še posebej zahvalimo čebelarskim društvom Begunje pri Cerknici, Bloke, Cerknica, Loška dolina in Rakek, saj že vsa leta samoiniciativno skrbijo za klopce na poti, ki obkroža center, letos pa so stare celo zamenjali s novimi. Iz teh dejanj je očiten velikodušen in skrben odnos čebelarjev do njihovega centra.

MB

Foto: MB

Delo pri čebelah in jesenska pomoč terenskih svetovalcev pri opravilih

V tem obdobju čebelarji končujemo čebelarsko sezono in hkrati že začenjamo novo. Tako je treba septembra preveriti zaloge hrane v posamezni čebelji družini. Ocenimo, ali imajo dovolj zalog hrane, in ta mesec tudi končamo krmljenje. Pri vstavljanju hrane v panje pa moramo biti zelo previdni, kajti že zelo majhna napaka lahko povzroči ropanje. V tem obdobju je vzrok ropanja lahko več – od razlitja sladkorne raztopine do nepotrebnega pregledovanja čebeljih družin. Če se pojavi ropanje, je treba ustaviti vsa dela pri čebelah in pripreti žrela. Poleg krmljenja moramo v tem obdobju tudi urediti gnezdo za zazimljenje družine.

Če pri teh opravilih naletite na kakšno težavo, ki je sami ne znate rešiti, lahko za nasvet poprosite območnega terenskega svetovalca v čebelarstvu, ki bo prišel do vas in vam brezplačno svetoval o odprtih vprašanih, ki so se vam pojavila pri delu s čebelami.

Čebelarji imamo tudi možnost, da terenski svetovalci v okviru interne kontrole medu brezplačno opravijo meritve našega medu. Tako lahko izmerijo vsebnost vode v medu in določijo električno prevodnost letošnjega medu. Ti podatki vam bodo v pomoč pri določanju izvora medu. Poleg tega pa lahko skupaj tudi preverita, ali so podatki na nalepkah za med zapisani pravilno, preden boste

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Iдриjska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrže@yahoo.com

med dali v prodajo. Kontaktne podatke terenskih svetovalcev v čebelarstvu za posamezno območje lahko najdete na spletni strani ČZS v rubriki Predstavitev JSSČ ali pa pokličite na telefonsko številko 040/436 517.

V tem obdobju pa terenski svetovalci na terenu opravljajo tudi številne delavnice, ki so namenjene vsem čebelarjem. Vabimo vas, da se jih udeležite in navežite stik z njimi. Termini delavnic so objavljeni in navežite stik z njimi. Termini delavnic so objavljeni v nadaljevanju. *Tomaž Samec, svetovalac JSSČ*

Delavnice terenskih svetovalcev

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
1. sep.	11.30	Oskrba čebel (kaj lahko čebelar v tem času še stori za boljše prezimovanje čebel)	Branko Borštnik	Žirovnica	g. Borštnik 031/336 905
3. sep.	18.00	Priprava čebel na prezimovanje	Franc Tratnjek	V čebelarstem domu v Beltincih	g. Tratnjek 041/606 013
5. sep.	18.00	Priprava čebel na prezimovanje	Ivan Atelšek	Povir 52a, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
7. sep.	10.00	Priprava čebel na prezimovanje	Janko Goričan	Pri domačiji Ošven	g. Kajzer 031/408 155
14. sep.	9.00	Interna kontrola medu na terenu	Vlado Pušnik	Čebelarški center Maribor, Streliška 150	ga. Pokrivač Pušnik 051/348 426
14. sep.	10.00	Priprava čebel na prezimovanje	Janko Goričan	Pri g. Kadišu	g. Kadiš 031/644 534
17. sep.	18.00	Priprava čebel na prezimovanje	Slavko Ružič	V prostorih gozdarske hiše v Rožni Dolini	g. Ružič 031/689 155
23. sep.	17.00	Priprava čebel na prezimovanje	Anton Koželj	Gostišče Pavlin, Trebnje	g. Koželj 031/619 961
3. okt.	17.00	Priprava čebel na prezimovanje	Babnik Peter	Društveni čebelnjak Vojnik	g. Babnik 041/211 295

Podatki o medenju za obdobje 23. junij – 22. avgust 2013

Donosi po panju ne predstavljajo količino iztočene medu, ampak so orientacija, kaj se v naravi na posameznih območjih dogaja. Naj med!

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Vrsta paše
Goriško, Šempeter	-1,2	Ni medilo
Snežnik, Grajšeška	27,4	Hoja
Lukovica, Brdo	17,7	Listne mane
Javorniki, Jurjeva dolina	23,8	Hoja
Javorniki, Otoška dolina	16,1	Hoja
Lovrenško Pohorje	21,3	Hoja
Selška dolina, Podlonk	19,2	Listne mane
Mašun	30,5	Hoja
Bled	8,5	Listne mane
Koper, Dekani	4,4	Listne mane
Logaška planota, Menišija	18,9	Hoja
Bela krajina, Poljanska gora	4,2	Listne mane
Ribniško Pohorje	37,9	Hoja
Jelovica, Rovtarica	10,1	Gozd

Vransko, Prebold	5,3	Listne mane
Laško	28,7	Listne mane
Kanalsko, Tolminsko	11	Listne mane
Ruško Pohorje	53	Hoja
Stojna sever	12,9	Hoja
Slovenske gorice, Lenart	4,5	Listne mane
Slovenska Bistrica, Oplotnica	3,4	Listne mane
Ljubljanski vrh	4,5	Hoja
Travna gora	21,1	Hoja
Hrušica, Kalce	54,4	Hoja
Hrušica, Podkraj	9,7	Hoja
Zreško Pohorje	5,5	Hoja
Goričko, Dankovci	-5	Ni medilo
Bistriško Pohorje	26,9	Hoja
Loška dolina, Kozarišče	29,2	Hoja
Dramlje	-2,5	Ni medilo
Žalec, Liboje	-2,8	Ni medilo
Krim, lška vas	40,6	Hoja
Kočevski rog	14,9	Hoja
Kozjak, Kapla	20,6	Hoja
Žužemberk	21,5	Listne mane

Urniki usposabljanj v septembru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti novo izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. **Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu** izvajamo v osnovni obliki s celotno snovjo, potrebno za izdajo potrdila udeležencem, ter v krajši obliki za obnovitev znanja. Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev. Potrdila bodo lahko takoj prejeli tisti čebelarji, ki se bodo prijavili

do dva dni pred predavanjem in uspešno opravili preverjanje znanja! Tudi letos bodo potekala skupinska **svetovanja s področja zagotavljanja varne hrane**. Tema svetovanj bo Označevanje medu in preostalih čebeljih pridelkov ter izpolnjevanje proizvodne dokumentacije (dokumentacija Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu, sistema SMGO). Čebelarji naj s seboj prinesejo svoje obrazce in pripravijo konkretna vprašanja. Še enkrat poudarjamo, da mora imeti vsak čebelar, ki oddaja svoje čebelje pridelke v promet, vzpostavljen notranji nadzor, ki ga lahko vzpostavi s pomočjo izpolnjevanja omenjenih obrazcev.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
10. sep.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Čebelarški razvojno-izobraževalni center Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Kozinc 031/628 499
12. sep.	17.00	Osnovna odbira kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinec 041/818 705
13. sep.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Center biotehnike in turizma – Grm Novo mesto, Sevno 13, Novo mesto	ga. Lisec 07/393 47 09
18. sep.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Pohorska vila, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Pivola 10, Hoče	g. Bauman 031/261 884
19. sep.	17.00	Osnovna odbira kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Restavracija Gaj, Loke 1, Mozirje	g. Podrižnik 041/420 821
19. sep.	17.00	Svetovanje s področja varne hrane	Nataša Lilek	Čebelarški dom Brode	g. Novak 041/590 166
20. sep.	17.00	Osnovna odbira kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Kmetijsko gozdarska zadruga, Meža 27, Dravograd	g. Kerbev 051/355 075
26. sep.	17.00	Osnovna odbira kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Čebelarški razvojno-izobraževalni center Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Kozinc 041/746 439
Svetovanja JSSČ					
17. sep.	16.00	Svetovanje s področja varne hrane	Nataša Lilek	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
18. sep.	17.00	Priprava in uporaba oksalne kisline v čebelarstvu	Vlado Auguštin	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Skrt 041/484 174
18. sep.	17.00	Svetovanje s področja varne hrane	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Društveni prostori ČD Barje, Dušana Kraigherja 2, Ljubljana	g. Ovca 041/820 346
19. sep.	17.30	Svetovanje s področja varne hrane	mag. Andreja Kandolf Borovšak	OŠ Cerklje	g. Strupi 031/663 001
24. sep.	16.00	Svetovanje s področja varne hrane	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Alauf 041/661 098
25. sep.	17.00	Priprava in uporaba oksalne kisline v čebelarstvu	Vlado Auguštin	Kulturni dom Vojnik	g. Babnik 041/211 295
25. sep.	17.00	Svetovanje s področja varne hrane	mag. Andreja Kandolf Borovšak	OŠ Mengeš	g. Boštjančič 041/622 579
26. sep.	17.30	Svetovanje s področja varne hrane	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški dom Polhov Gradec	g. Prebil 031/604 309
2. okt.	18.00	Priprava in uporaba oksalne kisline v čebelarstvu	Vlado Auguštin	Čebelarški razvojno-izobraževalni center Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Kozinc 041/746 439

PRODAM

Cvetni prah, pakiran po 5 kg, svež, zamrznjen (Ljubljana), tel.: 041/990 360.

Cvetni prah, svež, zamrznjen ali posušen, tel.: 040/249 323.

Cvetni prah, propolis, vosek, akacijev med in matični mleček, odlična kakovost, na voljo vse leto, tel.: 041/965 939.

Večje količine cvetličnega, akacijevga, hojevega, kostanjevega medu, mogoča dostava (Prekmurje), tel.: 041/784 298.

Akacijev, cvetlični, gozdni in hojev med, tel.: 05/753 02 21 (v večernih urah).

Akacijev, cvetlični, kostanjev in hojev med, tel.: 031/244 601.

Akacijev, lipov, cvetlični in hojev med, tel.: 040/217 542.

Lipov med, lanski, v sodih po 300 kg, tel.: 031/804 788.

Cvetlični in akacijev med, tel.: 031/613 294.

Cvetlični, akacijev in lipov med, tel.: 041/575 477.

Cvetlični, akacijev in kostanjev med, tel.: 041/252 695.

Cvetlični in kostanjev med v sodih ter svež matični mleček (Halozze), tel.: 070/492 593.

Kostanjev med in nove 10-satne AŽ-panje, tudi trietažne, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Kostanjev in hojev med (okolica Ljubljane), tel.: 041/581 444.

Kostanjev med, tel.: 051/225 916.

Kostanjev med, 200 kg, tel.: 041/581 444.

Gozdni med, tel.: 041/738 017.

Gozdni med z izrazito aromo hojevega medu, 330 kg (Dobrepolje), tel.: 041/988 211.

Dve čebelji družini na 2/3 LR-satih (okolica Ljubljane), tel.: 041/812 057.

Sto kg kakovostnega gozdnega medu, tel.: 041/805 179.

Štiri čebelje družine v 10-satnih AŽ-panjih, skupaj s panji (Kočevje), tel.: 01/895 52 26, 070/736 211.

Nekaj čebeljih družin na 6- in 7- satnih AŽ-panjih (Novo mesto), tel.: 041/868 121.

Čebelje družine na AŽ-satih (osrednja Slovenija), tel.: 041/759 100.

Čebelje družine na mladih AŽ-satih, nakrmljene in očiščene varoj, ter cvetlični med (Novo mesto) tel.: 041/868 121.

Čebeljo družino v novem LR-panju na 10 satih, tel.: 031/674 883.

Čebelje družine na LR-satih, s panji ali brez njih (Šmarje pri Sežani), tel.: 051/823 519.

Nove AŽ-panje (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

AŽ-panje, 10-, 7-, 5- in 3-satne, ter vrtane, lepljene in zbite satnike, lahko tudi nesestavljene, tel.: 031/300 697.

AŽ-panje, 7- in 10-satne, LR-panje 1/1 in 2/3 ter AŽ- in cinkane LR-satnike, tel.: 041/839 496.

Nove 3-, 5-, 7- in 10-satne AŽ-panje ter lepljene, zbite in vrtane satnike, tel.: 031/300 697.

Pet 9-satnih AŽ-panjev, dobro ohranjeni, tel.: 041/449 999.

12 AŽ-panjev, novi, nerabljeni in pobarvani, tel.: 041/718 160.

Sedem 10-satnih trietažnih AŽ-panjev, rabljeni dve sezoni, so odlično ohranjeni, vredni ogleda (Koroška), tel.: 040/392 828.

Nove LR-naklade z 10 satniki, lahko tudi trislojno pobarvane, tel.: 041/772 399.

Dva čebelnjaka za 15 AŽ-panjev in 6 prašilčkov oz. za 12 AŽ-panjev in 6 prašilčkov, panje in čebelje družine (okolica Ljubljane), tel.: 051/440 338.

Nove RV-panje (rodna voja) domače izdelave, komplet (podnica, štiri naklade, matična rešetka, krmilnik in pokrov), tel.: 031/335 033.

Miničebelnjak za dva 10-satna AŽ-panja, primeren za začetnika, tel.: 07/495 76 45, 041/858 736.

Doma narejen čebelnjak, pokrit s strešniki Bramac, posamezno ali s šestimi panji, cena po dogovoru, tel.: 051/809 692.

Prikolico za 78 AŽ-panjev, atestirano, avtomobilsko prikolico za 10 AŽ-panjev, neatestirano, ter 2 močni družini na 6 DB-satih za 160 EUR, tel.: 031/271 452.

Tovornjak TAM 5000 za prevoz 64 AŽ-panjev, v dobrem stanju, registriran do junija 2014 (Novo mesto), tel.: 07/302 56 11.

Tovorno vozilo Daf 45.210 z opravljenim tehničnim pregledom in pregledanim tahografom, primeren za vožnjo čebel na pašo, tel.: 041/331 260.

AŽ-satnike (rogljičene) in prevozni čebelnjak za 10 AŽ-panjev, tel.: 031/674 883.

AŽ-satniki (rogljičeni), nesestavljeni, ter električno (12 V) 4-satno točilo, tel.: 040/212 300.

AŽ-krmilnike za 10-satne panje, nove, nerabljene, tel.: 051/225 916.

Deske za izdelavo panjev, lipove, smrekove in jelševe, tel.: 031/848 466.

Štirisatno točilo znamke Logar na ročni pogon, tel.: 040/648 719.

Stroj za pakiranje 20-gramskega medu in marmelade, skoraj nov, skupaj z dolgoročnimi pogodbami in kupci, tel.: 040/160 015.

17 aluminijastih posod za med s prostornino 50 kg ter električni stroj za vrtanje satnic (Leskovec pri Krškem), tel.: 040/972 355.

KUPIM

Vosek za izdelovanje svečk
(Kozjansko),
tel.: 031/217 811.

Knjigo Sodobno čebelarstvo I.
(1955) in II. (1958) del, tel.:
031/641 338.

Knjigo Sodobno čebelarstvo,
tel.: 040/641 872.

Knjigo Sodobno čebelarstvo I.
in II. del, tel.: 031/236 041.

Čebelji roj (Dolenjska),
tel.: 051/470 714.

Čebele, čebelarstvo opremo in
zabojnik, tel.: 031/753 345.

60 zgrajenih AŽ-satov,
tel.: 031/719 773.

ZAMENJAM

V zameno za čebelje družine,
opazovalni panj, panje izdelam
osnovno predstavitevno spletno
stran, tel.: 031/217 811.

»Kontaktni bakrov fungicid Cuprablau Z in Cuprablau Z Ultra proti jesenskim okužbam«

Vinska trta: kontaktne fungicide proti peronospori praviloma upora-
bljamo do sredine avgusta; vinograde, ki so namenjeni za pozno trgatve,
pa lahko z navedenima pripravkoma škropimo tudi v septembru.

Sadjarstvo: po spravi pridelka fungicida uporabimo za zatiranje
jablanskega in *hruševega* škrlupa, listne luknjičavosti *koščičarjev*,
breskove kodravosti ter rožičavosti *češpelj*.

Oljke: proti razvoju pavjega očesa je v septembru najbolj priporočljiv
preventivni ukrep z dotikalnim fungicidom Cuprablau Z ali Cuprab-
lau Z Ultra.

Cinkarna Celje je v letu 2013 zlati pokrovitelj Sklada za ohranitev kranjske čebele

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051 / 348-426

e-mail: jana.pp@amis.net
www.cebelski-center.si

**Zaščitna oprema za
čebelarjenje**
Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele

Nudimo vam:
Voščene satnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor

Kozarce za med
Pokrovčke s čebeljimi motivi
Stekleničke za propolis
Steklenice raznih oblik in velikosti
Kartonsko in plastično embalažo

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12
Delovni čas:
Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

EDVARD SENEKOVIČ

1943–2013

Čebelarji ČD Jože Hribar Maribor smo se 27. marca 2013 poslovili od našega čebelarja g. Edija Senekoviča.

V naše ČD se je včlanil takoj po upokojitvi in z velikim veseljem ves svoj prosti čas namenjal čebelarstvu. Sam si je nedaleč od svojega doma zgradil čebelnjak in okoli njega posadil veliko medovitih rastlin. Zelo rad je iskal izboljšave pri čebelarjenju, svoje dosežke pa nam je tudi redno predstavljal. Vedno je poudarjal, da je najboljša tista tehnologija, ki si jo izbereš sam in jo tudi usvojiš. Bil je tudi skrben in natančen blagajnik društva. Za svoje delo v društvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Člani našega ČD ga bomo ohranili v lepem spominu.

Ladislav Horvat, ČD Jože Hribar Maribor Tabor

MARTIN KLAJDER

1936–2013

Čebelarji ČD Šentjernej smo z društvenim praporom na njegovi zadnji poti pospremili našega člana Martina

Klajdra. Rodil se je 12. novembra 1936. Svoje prve čebelje družine je kupil pred nekaj več kot dvajsetimi leti in postal čebelar. Leta 1996 se je včlanil v ČD Šentjernej in mu ostal zvest do smrti. Čebele so postale in ostale del njegovega življenja. Svoje čebelarstvo je stalno razvijal in širil, tako da je v AŽ-panjih čebelaril tudi s tridesetimi čebeljimi družinami. Kot pravi čebelar je še v zadnjih dneh svojega življenja pri čebelah načrtoval, kaj vse bo postoril, a je sredi teh načrtov, žal, omagalo njegovo srce. Martin, hvala za vse, kar si nam zapustil v svojem plodovitem obdobju čebelarjenja. Spomin nate bo vedno v naših srcih.

ČD Šentjernej

STOJAN ZUPANČIČ

14. 1. 1929–2. 12. 2012

Čebelarje ČD Dolsko je prenetila novica, da nas je za vedno zapustil naš član Stojan Zupančič. Rodil se je leta

1929 v Dolskem. Preden smo dolski čebelarji dobili svoje prostore v krajevnem kulturnem domu, smo sestankovali v njegovi gostilni, to pa ga je spodbudilo, da je leta 1983 začel čebelariti tudi sam in si nato ob gostilni postavil vzoren kranjski čebelnjak.

Od leta 1986 do 1992 je dejavno deloval v UO in komisijah ČD Dolsko. Zavzeto in predano je sodeloval pri pripravi vseh društvenih prireditvev (pri srečelovih, srečanjih, jubilejih, predstavitev akcijah) ter pri zbiranju prijav prevaževalcev za dovoz na kostonjevo pašo. Za požrtvovalno delo je prejel več pisnih priznanj, leta 1993 pa tudi odličje Antona Janše III. stopnje. Z društvenimi prapori ga je na zadnjo pot pospremilo veliko čebelarjev in prijateljev.

ČD Dolsko

JOŽE KOVAČIČ

1951–2013

Ko je narava zacvetela, je bolezen premagala našega prijatelja čebelarja Jožeta. Rodil se je 15.

julija 1951 na Vidmu v Dobrepolski dolini. Leta 1980 si je kupil čebele in začel izpopolnjevati čebelarstvo znanje. Prvi uspehi so ga spodbudili, da je čez štiri leta je kupil prvi tovornjak za prevoz čebel. Po osamosvojitvi Slovenije je obseg svojega čebelarstva razširil na štiri stacionarne in štiri prevozne čebelnjake. Na prelomu tisočletja je čebelarstvo prepustil mlajši generaciji, s čebelami pa je še delal, dokler je mogel. Jože je bil član ČD od leta 1982. Za svoje delo je leta 1989 prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 2009 pa še odličje II. stopnje. Leta 1983 je daroval tudi žebliček na društveni prapor. *ČD Grosuplje*

JOŽEF ŠOŠTARIČ

1928–2013

Marca 2013 smo se poslovili od Jožefa Šoštariča. Za čebelarjenje se je navdušil pri svojem očetu, sam pa je

začel čebelariti leta 1947, ko se je tudi vključil v domače ČD. Kupil si je 20 AŽ-panjev. V društvu je bil skoraj vsa leta član UO. Z veseljem je sodeloval pri vseh dejavnostih društva. Zelo rad se je udeleževal predavanj, ki so potekala v različnih krajih v Pomurju, posebej pa je bil navdušen nad tradicionalno strokovno ekskurzijo na Državni čebelarski posvet in razstavo v Celju. Rad je imel svoje čebele in naravo, skrbel je tudi za zasaditev medovitih rastlin. S svojim znanjem in izkušnjami je rad pomagal drugim čebelarjem in jim podeljal drugimi čebelarjem in jim podeljal drugimi čebelarjem in jim podeljal drugimi čebelarjem in jim podeljal drugimi čebelarjem. Za svoje prizadevano delo je prejel zlati znak Petra Dajnka ter odličji Antona Janše III. in II. stopnje. *ČD Veržej*

JOŽE ŽALEK

1930–2013

11. marca

2013 je umrl član ČD Malečnik Jože Žalek. S čebelarjenjem se je začel ukvarjati pri 20 letih. Dolga leta je bil član ČD Maribor. Skupaj z ženo sta bila honorarno zaposlena pri ČD na Tyrševi 26, kjer sta prodajala čebelarstvo potrebščine in pridelke. Pred 17 leti se je pridružil ČD Malečnik. V Nebovi je čebelaril s 30 AŽ-panji. V tej zahtevni ljubiteljski dejavnosti je bil zanesljiv čebelar in izjemen strokovnjak. Že pred 30 leti je za svoje delo prejel odličje Antona Janše III. stopnje, čez 28 let pa še odličje Antona Janše II. stopnje. ČZS ga je predlagala za prejemnika odličja Antona Janše I. stopnje, vendar mu je bolezen preprečila, da bi ga tudi prejel. Po 68 letih čebelarjenja je tiho odšel. Čebelarji iz Malečnika ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Malečnik

IZDELUJEMO

PRAŠILČKE (5s, 7s, 9s, 10s, 12s); **AŽ-PANJE** (9s, 10s, 11s, 12s)
TRIETAŽNE AŽ (9s, 10s, 12s); **KIRARJEVE PANJE** (srednje, velike)
LR-PANJE

VSE VRSTE PITALNIKOV

**ČEBELARSTVO, MIZARSTVO
DAMJAN MEDVED S.P.**

**AKCIJA
PITALNIKI**

KUHINJE IN VSE VRSTE OMAR

Dragonja vas 1,
2326 Cirkovce
tel.: 040 217 542
info@medekmali.com
www.medekmali.com

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstvo zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. **Slovenski čebelar:** www.czs.si/slovenskicebelar.php. **Opazovalno-napovedovalna služba:** www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. **Avtomatski telefonski odzivnik - tel.:** 01/729 61 20. **Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika:** vsak prvi in tretji delovni četrtek med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. **Ohranimo čebele:** www.oхранimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php. **Spletna trgovina ČZS:** www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSTVA ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. **Uredništvo:** Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 041/644 217, jure.justinek@czs.si, telefonski odzivnik: 01/729 61 20, www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. **Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika** (vsak prvi in tretji delovni četrtek med 13. in 17. uro): 01/729 61 11, cebelarskajknjiznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php. **Ohranimo čebele:** www.oхранimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php.

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Augustin, svetovalec specialista za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/729 61 10, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialista za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 29, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, administrativna delavka, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Augustin, Marko Borko, Janez Gregori, Maksimiljan Gržina, prof. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Milena Urh, Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelariskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Rolgraf, d. o. o., Cesta na Svetje 28, 1215 Medvode

Naklada: 7370, Tiskano: 30. 8. 2013

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarstvo zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

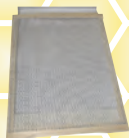
ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

VSE ZA OBNOVO PANJEV

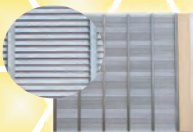
SATNIKI

TESTNA MREŽA

IZOLACIJSKA PENA

MATIČNA REŠETKA

SATNICE

ČEBELARSKE KEMIKALIJE

OJAČANA RAZSTOJIŠČA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojišča
- kovinska rastojišča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore
- dvo in tro satne panjičke

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAĐ 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

APIS M&D

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00-12.00
16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

apis.md@siol.net

AŽ-PANJI 10-SATNI

TRIETAŽNI AŽ-PANJ

PREDELAVA VOSKA V SATNICE SAMO 0,88 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT
LR-STANDARD
LR 2/3

PRAŠILČEK AŽ 5- IN 7-SATNI

GRELNICI ZA MED 179 EUR

KAKOVOSTNA RSF-TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN DVOTRETINJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE 250 g RSF 4,8 EUR 250 g CINK 2,5 EUR

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice — 0,88 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek do 5,5 EUR/kg. ■ Z veljavno čebelarско izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR (z izjemo izdelkov v akciji). Popusti se ne seštevajo.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.